

GERHán

RREiniECaS

POPAS

ÎN ROMÂNIA

ESTAR

EN RUM

RO

in ROM

ESTAR

EN RUM

Germán Arciniegas

Germán Arciniegas

GERMÁN ARCINIEGAS

**POPAS ESTANCIA
ÎN ROMÂNIA EN ROMANÍA**

**TRADUCERE
ȘI ÎNGRIJIRE DE
EDIȚIE PROF. UNIV.
PAUL ALEX.
GEORGESCU**

**EDICIÓN
AL CUIDADO
DE PAUL ALEX. GEORGESCU
PROFESOR EN LA UNIVERSIDAD
DE BUCAREST**

**BUCUREȘTI-1974
EDITURA PENTRU TURISM**

CUPRINSU
L

SUMARI
O

Cuvînt înainte	5	Prologo	5
România, atât de departe,			
atît de aproape	9	Rumania, tan distante, tan cercana	
Un latino-american înțelege			
aproape totul.....	13	Un latinoamericano entiende casi	
Mănăstirile din Moldova....	17	todo	13
în paradisul icoanelor	17	Los monasterios	de Moldavia
Coiful de aur de la Poiana ...	20	En el paraíso de	los iconos
Coțofe- nești	20		
Marele han Manuc.....	23	El casco de oro de Poiana Cojofe-	
Brâncuși. oul si coloana	23		
23 ne?ti	26		
26 Hanu-Manuc, la gran posada ..	26		

CL VÎNT ÎNAINTE

PRÓLOG O

L-am cunoscut pe Germán Arciniegas acum doi ani, cu prilejul Congresului Internațional de Viitorologie, într-un București care trecea pe nesimțite de la ardorile verii la subtilitățile toamnei. În drum spre Hanul lui Manuc unde aveam să-l întâlnesc pe eminentul scriitor și om de cultură columbian, străbăteam străzi, piețe și parcuri aurite de soarele înțeleptii al celui început de toamnă și mă gândeam la superioritatea omului asupra naturii: ceea ce în aceasta se întâmplă succesiv, în anotimpuri, în lăuntru ființelor umane și în operele lor poate exista simultan – înflăcărarea verii și luciditatea toamnei, exuberanța culorii și delicatețea nuanței. Spiritele creatoare au știut de totdeauna să le îmbine, așa cum au făcut gânditorii și eseiștii Americii Latine, José Enrique Rodó, Alfonso Reyes, Mariano Picón Salas, prestigios continuăți de Germán Arciniegas, în cărți prețuite în toată lumea hispanică și în afara ei. Îmi aminteam astfel tabloul viu, deopotrivă

colorat și pilduitor din Conoci a Germán Arciniegas hace dos años, con motivo del Congreso Internacional de Futurología, en un Bucarest que pasaba paulatinamente desde los ardores del verano a las sutilezas del otoño. Caminando hacia la Posada de Manuc donde debía encontrar al eximio ensayista y hombre de cultura colombiano, recorría calles, plazas y parques dorados por el sol ya escarmentado de aquel comienzo de septiembre, entregándome a cavilaciones sobre la superioridad del hombre frente a la naturaleza. Lo que en ésta ocurre sucesivamente, por estaciones, dentro de los seres humanos y en sus obras puede existir simultáneamente: el arretrato veraniego y la lucidez otoñal, la exuberancia del color y la delicadeza de los matices. Los espíritus creadores han sabido desde siempre aunar la vehemencia vital y el juicio crítico, tal como lo hicieron los ensayistas y pensadores humanistas de América

latina, José Enrique Rodó, Alfonso Reyes, Mariano Picón Salas, prestigiosamente Biografia Caraibilor, sau dezbateră plină de vervă și ascuțime de spirit din Studenții la masa rotundă. Cunoșteam de asemenea componentele esențiale ale personalității lui Germán Arciniegas: bogată experiență a vieții și a lumii ca ministru al educației și ambasador al țării sale, inteligența subtilă și iscoditoare, măiestria expresiei. Și mă întrebam, cu nerăbdătoare curiozitate, care va fi rodul întâlnirii sale cu țara noastră, cu frumusețile ei de totdeauna și cu împlinirile ei de azi? Răspunsul stă în fața dumneavoastră, cititori români și hispanici: seria articolelor dedicate României, publicate în cunoscutul ziar El tiempo din Bogota și reproduse de marile organe de presă din Venezuela și Ecuador. Regăsesc în ele chipul omului așa cum l-am cunoscut: surizător și prietenos, atent și doritor de a înțelege forma românească de umanitate - omenia - pe care a simțit-o imediat și care formează în definitiv tema esențială a articolelor sale. În ele, autorul face să se perinde cu neîntrecută putere evocatoare trăsături definitorii ale ființei noastre naționale : latinitatea limbii române, istoria patetic-glorioasă a poporului român, comorile de artă ale trecutului. Nu uită nici împrejurările vieții zilnice de azi, tonalitatea democratică a vieții cetățenești, largă difuzare în mase a valorilor artistice, deschiderea spre lume a spiritului și culturii române. Nu doresc însă să întîrzii bucuria cititorilor de a călători în România

datorită acestor pagini în care Germán Arciniegas aliază exemplar adevărul și continuados por Germán Arciniegas en unos libros encomiados en todo el mundo hispánico y también fuera de él. Pensaba yo en el cuadro vivo, pintoresco y aleccionador a la vez, de la Biografía del Caribe o en el apasionante debate de El Estudiante de la mesa redonda. Conocía también los componentes esenciales de la personalidad de Germán Arciniegas: la amplia experiencia del mundo y de la vida como ministro de la educación y embajador de su país, la inteligencia sutil y escudriñadora, el don de la palabra feliz, acertada. Y con impaciente curiosidad me preguntaba ¿cuál será el fruto de su encuentro con nuestro país, con las bellezas perennes de Rumania, con sus realizaciones de hoy? La respuesta está delante de ustedes, queridos lectores hispánicos y rumanos: la serie de artículos de Germán Arciniegas dedicados a Rumania, publicados en el conocido periódico El Tiempo de Bogotá y reproducidos por los grandes órganos de prensa de Venezuela y del Ecuador. Revelan ellos el rostro del autor, tal como lo conocí: sonriente y amistoso, atento y deseoso de entender la forma rumana de humanidad - la omenia - que intuyó inmediatamente y que forma el tema básico de sus artículos. Particularizando, Germán Arciniegas hace desfilar, con gran poder de evocación, los rasgos definidores de nuestra entidad nacional: la latinidad del idioma rumano, la historia patética y gloriosa del pueblo rumano, los

tesoros del arte del pasado. Tampoco se olvida de las circunstancias de la vida actual y nos habla de la tonalidad democrática de la vida social, de la amplia difusión de los valores artísticos en las masas, de la

frumusețea. Vreau numai să subliniez emoția autorului, mărturisită în cursul conversațiilor noastre și consemnată apoi în articole, de a afla în țara noastră o profundă cunoaștere și o entuziaștă difuzare a valorilor literare latino- americane. Cu drept cuvânt, Germán Arciniegas vede în lungul șir de traduceri și studii românești consacrate autorilor latino-americani o probă elocventă a vocației umaniste a poporului nostru și a rodniciei cunoașterii reciproce.

În nobila cauză a apropierii și înțelegerii dintre popoarele română și cele latino-americane, mica mare carte a lui Germán Arciniegas este, folosind propriile sale cuvinte, un admirabil pod, spre binele și folosul unora și altora.

**Prof. dr. PAUL ALEXANDRU
GEORGESCU de la Universitatea din
București** *apertura del espíritu y la
cultura rumana hacia todo el
mundo.*

*No quisiera empero que este breve
Prólogo hiciera tardar la alegría de los
lectores al viajar por Rumania gracias
a estas páginas donde Germán
Arciniegas alia ejemplarmente la
verdad y la belleza. Desearía sólo
subrayar la emoción del autor,
confesada durante nuestras
conversaciones y consignada luego en
el texto de los artículos, al encontrar
en nuestro país un profundo
conocimiento y una entusiasta difusión
de los valores literarios
latinoamericanos. Con sobrada razón,
Germán Arciniegas ve en la larga lista*

*de traducciones y estudios rumanos
consagrados a los autores
latinoamericanos una elocuente prueba
de la vocación humanista de nuestro
pueblo y de lo fértil del conocimiento
recíproco.*

*En aras de la noble causa del
acercamiento y la comprensión de los
pueblos rumano y latinoamericanos,
este pequeño gran libro de Germán
Arciniegas constituye, para usar las
mismas palabras del autor, un puente
que los lía para el bien de unos y otros.*

Prof. dr. PAUL ALEXANDRU GEORGESCU
de la Universidad de Bucarest

ROMÂNIA, ATÎT DE DEPARTE, ATÎT DE APROAPE . . .

Nimic nu pare mai departe de noi,
latino- americanii, decît România.
Nimic nu pare mai aproape de noi,
latino-americanii, decît România. Ne
desparte nu numai distanța geografică
– trebuie să treci tot Oceanul Atlantic
și întreaga Europă pînă să ajungi la
București – ci și ceața care învăluie în
imaginație națiunile rezultate din
întîlnirea popoarelor băstinașe, ale
căror origini se pierd în legendă, cu
romanii. Cu atît mai vie este surpriza
noastră, a latino-americanilor, cînd
sosim în România și ne simțim ca la
noi acasă într-o țară cu o limbă foarte
asemănătoare cu a noastră, cu țărani
care par a veni din Columbia, Mexic
sau Peru și cu apropieri spirituale care
sfîrșesc prin a se transforma într-o
prietenie de vecini intimi.
În București te duci la piață și e
același lucru ca și cum ai merge la
piazza unei localități din America
Latină. Am văzut străzi comerciale cu
prăvălii care sînt transpunerea vie a

RUMANIA, TAN DISTANTE, TAN CERCANA.. .

multora din marile Nada parece más
distante de nosotros, los
latinoamericanos, que Rumania. Nada
parece más cercano de nosotros, los
latinoamericanos, que Rumania. No
sólo nos separa la distancia geográfica
– hay que cruzar todo el Atlántico y
toda Europa para llegar a Bucarest –,
sino también la bruma que envuelve
en la imaginación a naciones
resultadas del encuentro de los
pueblos aborígenes de legendario
ancestro con los romanos. Tanto más
viva es nuestra sorpresa al llegar a
Rumania y sentirnos como en propia
casa, en un país de idioma muy
semejante al nuestro, de campesinos
que parecen venir de Colombia,
México, el Perú y de unas
aproximaciones que acaban por
resolverse en amistad de íntimos
vecinos. En Bucarest se va al mercado
y es lo mismo que ir a la plaza de un
pueblo cualquiera de América latina.
Hay calles de comercio menudo que

son el vivo traslado de muchas de nuestras grandes ciudades. Subir a un tranvía o a un autobús es rodar por carreteras y avenidas con gentes idénticas noastre orașe. Te urci într-un tramvai sau într-un autobus și străbați bulevarde și străzi cu oameni identici cu omul obișnuit al Americii noastre. Identici prin culoarea chipului, strălucirea ochilor, surîsul fin, ironie, grație... Acestei întâlniri, atât de ușoare, a noastră cu *ei*, îi corespunde aceea a *lor* cu noi. De ani de zile se publică în România traduceri ale cărților noastre și succesul lor nu s-ar putea explica fără o certă afinitate interioară. « Cartea lui Sarmiento despre Facundo, – scrie profesorul Paul Alexandru Georgescu – pitoreasca și vehementa măturie a lui Mariano Azuela despre revoluția mexicană, romanele cu teme și atmosferă indigenă ale lui José Eustasio Rivera, Jorge Icaza și Ciro Alegría, narațiunile cu caracter social datorite lui Lillo, Teitelboim, Gravina, Varela, Carlos Falia, povestirile lui Horacio Quiroga, Coloane, romanele lui Ricardo Güiraldes și mai ales ale lui Rómulo Gallegos, sînt, toate, cunoscute cititorilor români». îmi amintesc că am asistat la Paris – acum vreo zece ani – la o reprezentație folclorică românească. Eram cu cîțiva prieteni latino-americieni. Toți am avut aceeași impresie. Dansurile ne pătrundeau direct și adînc în suflet pe un drum nou, dar larg și liber. Cînd s-a ridicat cortina, un monumental tablou, înrămat, părea că atîmă de peretele

unui muzeu. Reprezenta plastic un grup de oameni din popor asemeni oamenilor noștri. Deodată, pictura fictivă se însuflețea, flăcări și fete se desprindeau de pe zid și săreau pe scenă pentru a începe minunatele lor jocuri.. așa cum ar fi făcut-o oamenii noștri. Era, într-o formă într-adevăr de mare al hombre común de nuestra América. Idénticas por el color de la cara, el brillo de los ojos, la sonrisa guardada, la ironía, la gracia... A este encuentro fácil con *ellos*, corresponde el de *ellos* con nosotros. Hace años que vienen publicándose en Rumania traducciones de libros nuestros cuya resonancia no se explicaría sin una cierta afinidad interior. „El libro de Sarmiento sobre Facundo – escribe el profesor Paul Alexandru Georgescu – el pintoresco y vehemente testimonio de Mariano Azuela acerca de la revolución mexicana, las novelas sobre temas y ambientes indígenas de José Eustasio Rivera, Jorge Icaza y Ciro Alegría, las narraciones sobre temas sociales de Lillo, Teitelboim, Gravina, Varela, Carlos, Falla, los cuentos de Horacio Quiroga, Coloane, las novelas de Ricardo Güiraldes y sobre todo de Rómulo Gallegos, son todos conocidos por los lectores rumanos”. Recuerdo haber asistido en París – hace cosa de diez años – a una representación de folklore rumano. Conmigo estaban unos cuantos amigos latinoamericanos. Todos recibimos la misma impresión. La danza nos llegaba directa y hondamente al alma, por un camino nuevo, pero ancho y libre. Al levantarse la cortina, un

cuadro enmarcado parecía colgar, monumental, de la pared de un museo. Representaba, plásticamente, un grupo de pueblo que era como el pueblo nuestro. De pronto la fingida pintura se animaba, mozos y mozas iban desprendiéndose del muro y caían al escenario para danzar a maravilla... como lo hubieran hecho los propios nuestros. Aquello era, sí, refinadísimo, completamente americano. refinament, un lucru foarte hispano-american. Dacă voim să judecăm apropierea prin prisma literaturii, este un fapt notoriu că mai viu și bogat este curentul român către noi cei din America hispanică, decât cel produs în sens contrar. În timp ce în România se răspîndește cunoașterea lui Sarmiento, José Eustasio Rivera, Mariano Azuela, Rómulo Gallegos, la noi poate singurul autor citit era Panait Istrati. Și dacă azi se dedică în București cursuri și seminarii pentru a aprofunda operele lui García Márquez, Miguel Angel Asturias, Neruda, Carpentier sau Julio Cortázar, cu greu s-ar putea semna exemple de poeți sau prozatori români care să se bucure de un tratament corespunzător în universitățile noastre. Punctul nostru de legătură cu România a fost Parisul. Și cum se întâmplă de obicei în astfel de cazuri, țara care transmite imaginile le imprimă pecetea sa în așa măsură încît uneori se șterg originile. Acesta este cazul lui Eugen Ionescu, al cărui teatru trece drept un produs al malurilor Senei, deși formația de avangardă și începutul activității literare a dramaturgului s-au petrecut

în România. Un caz diferit îl prezintă Brâncuși. Este greu să se exploreze cît și pînă unde a pătruns geniul acestui sculptor în școlile moderne ale întregii Americi. Cred însă că simplitatea sa românească este și va fi marea lecție, de cea mai durabilă eficiență, pentru arta noastră latino-americană care are atîta nevoie de aceste inspirații născute din legendara lui putere de creație. De multe ori, mergînd prin București, m-am întrebat care este temeiul afinităților și apropiierilor româno-latino-americane. Cele Si hemos de juzgar los acercamientos a través de las letras, es notorio que la corriente rumana es más agil y caudalosa que la producida en sentido contrario. A tiempo que en Rumania se difundían Sarmiento, José Eustasio Rivera, Mariano Azuela, Rómulo Gallegos, quizás el único autor rumano que se leía entre nosotros era Panait Istrati. Si hoy se dedican cursos y seminarios en Bucarest para aprofundizar en García Márquez, Miguel Angel Asturias, Neruda, Carpentier o Julio Cortázar, difícilmente podría señalarse ejemplos de poetas o prosistas rumanos que reciban tratamiento parecido en nuestras universidades. Nuestro punto de enlace con Rumania ha sido París. Y, como suele ocurrir en estos casos, el país que transmite las imágenes les imprime su propio sello en tal forma que a veces se borran los orígenes. Tal es el caso de Eugen Ionescu, cuyo teatro se creería un producto de las orillas del Sena, pese a que la formación vanguardista y los

comienzos de la actividad literaria del dramaturgo ocurrieron en Rumania. Un caso diferente es el de Brâncuși. Es difícil explorar cuanto y hasta donde ha penetrado el genio de este escultor en las modernas escuelas de toda América. Pero su sencillez, rumana, es y será, en mi opinión, lección de la más perdurable eficacia en nuestro arte latinoamericano tan necesitado de estas inspiraciones surgidas de su gran fuerza creadora.

Muchas veces me pregunté, caminando por Bucarest, la razón de las aproximaciones y afinidades rumano-latinoamericanas. Los dos siglos de civilización romana que sentaron las bases del pueblo rumano debido a un emperador, Trajano, nacido en España,

două secole de civilizație romană, când s-au pus bazele poporului român datorită unui împărat, Traian, născut în Spania, și cele trei secole care au transplatat în America limba și cultura spaniolă, indică un izvor, latin, de înțelegere important, dar destul de depărtat. Latinitatea României s-a împlinit în timpurile antichității, iar a noastră a survenit în Renaștere... Ea se manifestă, într-un caz și altul, printr-un fel de zbor angelic ce se simte plutind în graiul zilelor noastre. Mai recent, influența franceză, prin care a trecut năzuința noastră comună de a exprima ființa națională, a fost mai mult o chestiune de accent decât de substanță. Poate adevărul adevărat, cum ar spune un umorist brazilian, se află în reculegerea și îmbogățirea interioară care au prezidat, în România, ca și în America Latină, încrucișarea unor popoare asemănătoare, imprimându-le sentimente și gesturi asemănătoare pentru motive pe care unii le-ar califica drept umane și alții drept magice. Un discurs care ar specula teoretic asupra acestei fabuloase întâlniri s-ar lungi din cale afară. Pentru a fi mai scurt, am înfățișat propriile mele raționamente și propriile mele explicații, în forma acestor însemnări de călătorie care relatează simplu și firesc cum s-a oglindit în trăirea mea personală fericita comprehensiune dintre două popoare care par atât de departe și se găsesc, de la prima întâlnire, atât de aproape. así como los tres siglos durante los cuales se transplantó en

América la lengua y la cultura española, indican una fuente, latina, de comprensión, importante pero bastante lejana. La latinidad de Rumania se produjo en los tiempos antiguos, la nuestra sobrevino cuando el Renacimiento . . . Ella transparente, en un caso y en otro, en un como vuelo de ángeles en nuestros idiomas. Más recientemente, la influencia francesa que atravesaron nuestros afanes de expresar nuestro ser nacional, fue más cosa de acento que de substancia. Quizás la verdad verdadera, como diría un humorista brasileiro, está en el recogimiento y la rica interiorización que han presidido, en Rumania como en América latina, el cruce de unos pueblos semejantes, imprimiéndoles sentimientos y gestos parecidos, por razones que unos dirían humanas y otros mágicas. Sería largo discurso especular sobre estos encuentros fabulosos. Para ser más breve, traté de vestir mis razonamientos y explicaciones de la forma concreta de estas notas de viaje que relatan natural y sencillamente como viví personalmente la tan feliz comprensión entre dos pueblos que parecen tan distantes y se encuentran - desde el primer encuentro - tan cercanos.

UN LATIN O-AMERICAN ÎNȚELEGE

Pentru un latino-american care sosește în România, mai ales dacă a străbătut țări cu limbi neromanice, a deschide ziarul dimineța și a-și da seama de ce se întâmplă în lume înseamnă o bucurie glorioasă. Limbă de origine latină, româna și-a apărut cu hotărâre, de-a lungul secolelor, acest caracter specific.

Colindând străzile, e de ajuns să te oprești și să privești vitrinele pentru a-ți da seama cu ce se ocupă fiecare magazin, ce profesiune exercită cel care și-a pus un anunț pe ușa biroului. Un taxi se numește taxi ca în oricare parte a lumii, dar mai departe *el autobus* este autobus, *el tranvia* este tramvai. Și privind prin geam, din mersul acestora, observăm tot ce se poate vedea pe oricare stradă din Paris sau Madrid: fotografie, librărie, papetărie, produse alimentare, articole de sport, muzică, florărie, teatru, restaurant, cofetărie, parfumerie, bijuterii, lenjerie, farmacie... Sau la

UN LATINOAMERICANO ENTIENDE

doctor, la dentist, la spital. Când vrei să plătești la un Para un latinoamericano que llega a Rumania, sobre todo si después de visitar países de lenguas no románicas, abrir el periódico en la mañana y darse cuenta de lo que está ocurriendo en el mundo, es la gloria. Como lengua latina, el rumano ha defendido firmemente, a través de los siglos, este carácter específico. Echando a andar por las calles, no hay que detenerse a ver las vitrinas para darse cuenta a qué se destina cada tienda, qué profesión ejerce quien tiene un anuncio a la entrada de su oficina. Un taxi es un taxi, como en cualquier parte del mundo, pero además el autobús es el *autobús* y el tranvía, el *tramvai*. Y mirando por la ventanilla, mientras viajamos en ellos, vamos encontrando lo de cualquier calle de París o de Madrid: *fotografié, librería, papeterie, produse alimentare, articole de sport, muzica, florarie, teatru, restaurant,*

cofetarie, parfumerie, bijuterie, lenjerie, farmacie... O el *doctor*, el *dentist*, el *spital*. Cuando usted va a pagar restaurant ceri nota de plată, care chiar dacă nu este cu totul latină, este foarte elocventă pentru un vorbitor de limbă spaniolă.

Numerele sînt numere: zero, unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă, zece, unsprezece, doisprezece, treisprezece... Săptămîna este ca a noastră: luni, marți, miercuri, joi, vineri, sîmbătă, duminică... Și anul la fel: ianuarie, februarie, martie, aprilie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie, într-o revistă literară, aflu o pagină întreagă dedicată scriitorilor peruani și în mijlocul ei se desfășoară un capitol întreg din *Bat tobele la Rancas*, romanul lui Manuel Scorza a cărui traducere integrală este anunțată pe curînd. Cartea lui Scorza nu e ușoară ca text literar. Am citit-o în spaniolă și acum urmăresc versiunea română cu relativă ușurință. Asta înseamnă: în București nu mă simt desprins de propria noastră lume.

La originea acestor facilități de comunicare stă - să o spunem cu mîndrie - Traian. Acest împărat născut pe pămînt hispanic, voind să asigure pentru Roma sudul Dunării, a cucerit Dacia în felul roman: se clădiră orașe, se construită șosele pe tot teritoriul, se înzestră fiecare centru urban cu teatre și terme și se dădu țării o limbă care pătrunse pînă în ultimele colțuri locuite de țărani. între 101 și 105 se efectua cucerirea și timp de 160 de ani nimic nu a putut să-i miște pe romani

din Dacia. Veniră apoi goții, slavii, turcii... dar în zece secole nimeni nu izbuti să șteargă ceea ce semănase Traian. Pe întinsul țării, lumea continuă să vorbească limba din vremea romană. Aceasta en un restaurante pide la cuenta es decir: la *nota de plata*, que si no es enteramente latina, no deja de ser elocuente para un hispanoparlante. Los números son los números: *zero, unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă, zece, unsprezece, doisprezece, treisprezece...* La semana es como la nuestra: *luni, marți, miercuri, joi, vineri, sîmbătă, duminică...* Y el año lo mismo: *ianuarie, februarie, martie, aprilie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie*. En un periódico literario del día encuentro que se ha dedicado todo un suplemento a escritores peruanos y en medio de una página, con gran despliegue, todo un capítulo de *Redoble por Rancas*, la novela de Manuel Scorza, cuya traducción total se anuncia para muy pronto. El libro de Scorza no es fácil como texto literario. Lo he leído en castellano y ahora sigo la versión rumana con relativa facilidad. Es decir: en Bucarest no me siento desligado de nuestro propio mundo. En el origen de esta comunicabilidad latina está - digámoslo orgullosamente - Trajano. Este emperador nacido en tierra hispánica queriendo asegurar para Roma el sur del Danubio, conquistó la Dacia a la manera romana: se construyeron ciudades, se

tendieron calzadas por todo el territorio, se dotó de teatros y termas cada centro urbano y se le dió al país una lengua que penetró hasta en los últimos repliegues campesinos. Del año 101 al 105 se hizo la conquista y durante ciento sesenta años nada movió a los romanos de Dacia. Luego vinieron los godos, los eslavos, los turcos... pero en diez siglos nadie alcanzó a borrar lo que sembró Trajano. En todo el país siguió dovedește că de-a lungul veacurilor România și-a menținut împotriva tuturor atacurilor latinitatea cu toate consecințele ei, deși influențele bizantină și slavă au adăugat o notă magică în icoane și în farmecul limbii. Acum câțiva ani, Miguel Ángel Asturias a petrecut mai multe luni în România, străbătînd-o, și de aici a rezultat o surprinzătoare carte a sa care este un adevărat cînt dedicat noii Dacii *. Și un profesor ca Paul Alexandru Georgescu îmi vorbește despre Cortázar și Borges – ca să nu mai menționez pe García Márquez, recent tradus – ca despre autori cu totul familiari lui, studenților săi și cititorilor români care au cumpărat 50.000 de exemplare din traducerea românească a romanului *Domnul Președinte* de M. A. Asturias. În aceste condiții nu a fost greu ca editorii români să lanseze traducerile unui număr impresionant de opere

* Se trata del libro de M. A. Asturias: *Rumania, su nueva imagen*, publicado en 1964, en México, por la Editorial de la Universidad de Vera Cruz y traducido al francés bajo el título *Roumanie d'aujourd'hui*, Albin Michel, 1969. N.T.

latino-americanas ca *Doña Bárbara* de Rómulo Gallegos, *Cei de jos* de Mariano Azuela, *Viitoarea* de José Eustasio Rivera, *Don Segundo Sombra* de Ricardo Güiraldes, *Anaconda* de Horacio Quiroga, *E necuprînsă lumea și străină* de Ciro Alegria, *Huasipungo* de Jorge Icaza, *Pămînt nesfîrșit* de Jorge Amado, *Cuarto de despejo* de negresa Carolina María de Jesús, *Pedro Páramo* de Juan Rulfo, *Casa verde* de Mario Vargas Llosa. În *Antologia poeziei latino-americanas* – un volum de 704 pagini – s-au adunat „84 de făuritori de frumuseți lirice, de la puternicul și înfloritul hablando todo el mundo como en su tiempo y hasta hoy. Lo que prueba que a lo largo de los siglos, Rumania mantuvo contra todos los embistes su latinidad con todas las consecuencias, aunque los influjos bizantinos y eslavos hayan puesto toques mágicos en los iconos de las iglesias y en el encanto del idioma.

Hace años, Miguel Ángel Asturias pasó largos meses en el interior de Rumania y de aquí quedó un voluminoso libro suyo que es un canto a la nueva Dacia*. Y un profesor como Paúl Alexandru Georgescu me habla de Cortázar o de Borges – no digamos de García Márquez recientemente traducido al rumano – como autores del todo familiares a él, a sus estudiantes y a los lectores rumanos que compraron 50.000 ejemplares de la novela de Asturias *El Señor Presidente*. En estas condiciones, no ha sido nada difícil para las editoriales lanzar en rumano *Doña Bárbara* de

Rómulo Gallegos, *Los de abajo* de
Mariano Azuela, *La vorágine* de José
Eustasio Rivera, *Don Segundo Sombra*
de Ricardo Güiraldes, *Anaconda* de
Horacio Quiroga, *El mundo es ancho y
ajeno* de Ciro Alegría, *Huasipungo* de
Jorge Icaza, *Terra sem fin* de Jorge
Amado, *Cuarto de despejo* de la negra

Carolina María de Jesús, *Pedro
Páramo* de Juan Rulfo, *Casa verde* de
Mario Vargas Llosa. En la *Antología de
la poesía latinoamericana* – un
volumen de 704 páginas – se han
reunido „84 forjadores de bellezas
líricas desde el fuerte y florido Pedro
de Oña hasta el jóven poeta

E vorba de cartea lui Miguel Ángel
Asturias: *Rumania, su nueva imagen*,
apărută în Mexic, Ed. Universității din
Vera Cruz, 1964 și tradusă în limba
franceză sub titlul *Roumanie
d'aujourd'hui*, Albin Michel, Paris, 1969.

Pedro de Oña la tînărul poet columbian Carlos Castro de Saavedra". În studiul său *Privire asupra poeziei hispano-americe*, profesorul Georgescu a tradus în metrul original poeme de José Joaquín Olmedo, José Eusebio Caro, José Hernández, Jorge Carrera Andrade, Arturo Capdevila și Jaime Torres Bodet. Despre César Vallejo, Nicolás Guillén și, e de prisos să adăugăm, Pablo Neruda, se succed studii ca în oricare parte a Americii noastre. Cu aceasta se afirmă podul între limbile noastre latine și însăși limba românească se îmbogățește și se îmbrospătează spre binele unora și altora. colombiano Carlos Castro Saavedra". El profesor Georgescu tradujo en metro original para su estudio *Ojeada sobre la poesía hispanoamericana*, poemas de José Joaquín Olmedo, José Eusebio Caro, José Hernández, Jorge Carrera Andrade, Arturo Capdevila y Jaime Torres Bodet... De Nicolás Guillén, César Vallejo y, sobre decirlo, Pablo Neruda, los estudios se suceden como en cualquier lugar de nuestra América. Con eso se afirma el puente entre nuestras lenguas latinas y el rumano se refresca y rejuvenece, para el bien de unos y otros.

MĂNĂSTIRILE DIN MOLDOVA

Dacă ești în București și vrei să atingi cerul cu mâna, va trebui să faci o lungă călătorie. Întâi să iei avionul - un bimotor al companiei naționale Tarom - spre vechea capitală a Moldovei: peste patru sute de kilometri. Apoi, de la Suceava, cu automobilul, pe o șosea laterală, spre vest, pînă ajungi la Voroneț, încă 40 de kilometri. Acolo, la Voroneț, atingi cerul cu mâna. Acum cinci sute de ani, Moldova clocotea de războaie. Țara și domniile ei trebuiau să țină piept fie turcilor, fie polonezilor.

Și din fiecare biruință răsărea o mănăstire. O bisericuță colorată, suspendată între munți ca un lampion japonez. Zugrăvită în întregime pe dinafară, cu streșini mari, pentru a apăra frescele de singurii dușmani vizibili: vîntul, ploaia, zăpada iernii, soarele verii... Și frescele au supraviețuit veacuri și veacuri. Biserica din Voroneț a construit-o Ștefan cel Mare cu cîțiva ani înainte ca

LOS MONASTERIOS DE MOLDAVIA

Cristofor Columb să traverseze Atlanticul. Abia învinsese voievodul pe turci, Si se está en Bucarest y si se quiere tocar el cielo con las manos, tendrá que hacerse un largo viaje. Primero ir en avión - un bimotor de la compañía rumana Tarom - hacia la antigua capital de Moldavia, Suceava: más de cuatrocientos kilómetros. Luego, hacia el oeste, por una carretera lateral, hasta Voronej, otros cuarenta más. Allí, en Voronej, se toca el cielo con las manos.

Hace quinientos años, Moldavia era un hervidero de guerras. El pueblo y los príncipes de la región tenían que hacerles frente a los turcos o a los polacos. De cada victoria brotaba un monasterio. Una iglesita de colores, suspendida entre los montes, como lámpara japonesa. Pintada toda por fuera, con tejados de amplios aleros para defender los frescos de los únicos enemigos visibles: el viento, la lluvia, la nieve del invierno, el sol del

verano... Y los frescos han sobrevivido por los siglos de los siglos. La iglesita de Voronej la construyó Esteban el Grande, unos cuantos cînd a și dat poruncă să se ridice lăcașul chiar acolo unde sihastrul Daniil trăise într-un schit de lemn. Biserica victoriei avea să fie de piatră. În mijlocul munților. Micuță: douăzeci și cinci de pași lungime și zece lățime. Înăuntru încăpeau principele, familia lui și cîțiva slujitori ai domniei. Dar nici nu era nevoie să intre. Tot romanul mistic, de la Adam începînd să rupă cu plugul scoarța pămîntului, de la Abel secerînd griul și Cain privindu-l pizmaș ... și fiecare din îndepărtării lor urmași tolănit pe caliciul unei flori – totul, totul colorat, desenat cu o simplitate atît de aproape de imaginația păstorilor și a țăranilor... Ca în acele lăzi pictate în care se păstrează, în casele de munte, albiturile cu miros de sulfină... Totul, totul la vedere. Era de ajuns ca oamenii să se oprească pentru a privi biserica și pereții dezlegau limbile, iscînd povești ce nu se terminau niciodată. Și care nu s-au terminat încă. Au trecut cinci veacuri și cine ajunge la aceste mănăstiri pictate, la această biserică din Voroneț, aude poezia care îl cheamă, se oprește o clipă și nu-și mai continuă drumul. A atins cerul cu mîna. Cum au rezistat atacurilor timpului aceste picturi de cinci secole ? Desigur, minunea stă în albastrul de fond care susține aurul nimburilor, poezia tuturor legendelor. A fost făcut cu lapis-lazuli. Mai dăinuie însă secrete care abia acum formează obiect de

investigație pentru a explica ceea ce are, relativ, mai puțină importanță. Căci ceea ce interesează cu adevărat nu este să cunoști formula chimică a picturii. Ci să vezi grupul ienicerilor uluiți, cu fețele feroce, cu despotismul zugrăvit în ochi, cu tăcerea anos de que Colón cruzara el Atlántico. Acababa de vencer a los turcos y ordenó emprender la obra en el mismo lugar donde el monje Danilo había vivido en un ermita de madera. La iglesia del triunfo sería de piedra. En medio de los montes. Pequeñita: veinticinco pasos de largo, diez de ancho. Adentro, cabrían el príncipe y sus familiares y unos caballeros de la corte. Pero sobraba entrar. Toda la novela mística, desde Adán con el arado comenzando a romper la tierra y Abel segando el trigo y Caín mirándolo con recelo... y cada uno de sus lejanos descendientes, parados sobre el cáliz de una flor—... todo, todo coloreado, dibujado con una simplicidad tan vecina de la imaginación de pastores y campesinos... Como esos cofres pintados en donde se guarda la ropa perfumada a meliloto, en las cabañas... Todo, todo a la vista. Bastaba detenerse a ver la iglesia y las paredes desataban la lengua, contando historias que nunca terminaban. Que no han terminado. Han pasado cinco siglos y quien llega a estos monasterios pintados, a esta iglesita de colores de Voronej, oye la poesía que le llama, se detiene un instante y ya no sigue. Ha tocado el cielo con las manos.

¿ Cómo ha resistido a todos los

embates del tiempo esta pintura de cinco siglos ? Desde luego, son los azules del fondo la maravilla que sostiene los oros de las aureolas, la poesía de todas las leyendas. Se hicieron con lapiz-lázuli. Pero hay aún secretos que ahora se investigan para explicar lo que relativamente tiene menos importancia. Lo que interesa de veras no es tanto conocer la fórmula química de la pintura, sino ver el grupo de los genízaros asombrados con sus caras feroces, el despotismo pintado en

care le strînge buzele, cu pompa inutilă a costumelor înflorate, cu bonete conice ca niște căpațîni de zahăr din carton colorat. Să vezi îngerul cu trompeta care anunță judecata de apoi, să-i vezi aripile viorii, tunica verde și albastră, chipul smead prins în cercul de aur. Sfîntul Toma și toți apostolii, fiecare în mîină cu cartea sau sulul de pergament, așezați pe jețuri impunătoare, îmbrăcate cu stofe înflorate sau cu geometrii de culoare roz, azur, verde, castanie ... Tunicile cu falduri gotice ... Fetele, mîinile, picioarele arse de soare ca acelea ale locuitorilor din părțile muntoase ale Moldovei... și înapoi, spre amvon, mulțimea îngerilor cu aripile multicolore strînse, cu lancea sprijinită în pămînt și nimburile care, la distanță, se pierd într-o mare de aur. Dacă vreodată o biserică s-a înveșmîntat în sărbătoare, basm și vrajă, aceasta a fost Voronețul din Moldova. Aici istoriile sacre au prins să zboare. Și s-a produs minunea că nici lumina, nici apa, nici zăpada, nici soarele, nici vara, nici noaptea, nici vîntul, nici timpul, nici uitarea nu au putut să facă să se piardă aceste pagini pictate în munții românești de mîinile sublime ale unor meșteri

primitivi. los ojos, el silencio apretándoles los labios, la pompa inútil en sus trajes de flores, en sus gorros de cucurucho, como pasteles de trapo. Ver al ángel de la trompeta que anuncia el juicio, las alas de iris, la túnica verde y azul, la cara morena entre el círculo de oro. Santo Tomás y todos los apóstoles, cada cual con su rollo o libro en la mano, sentados en el escaño más rico, forrado con tela de flores o geometrías rosas, celestes, verdes, marrones... Las túnicas plegadas a lo gótico... Los rostros, las manos, los pies tostados por el sol como los montañeses de Moldavia... y detrás, en la tribuna, la muchedumbre de los ángeles, las alas multicolores plegadas, cada uno con su lanza en reposo y las aureolas que se pierden en la distancia en un mar de oro. Si alguna vez en el mundo una iglesita se vistió de fiesta, cuento y encanto, fue en Voronet de Moldavia. Aquí se echaron a vuelo las historias sagradas. Y se produjo el milagro de que ni la luz, ni el agua, ni la nieve, ni el sol, ni el verano, ni la noche, ni el viento, ni el tiempo, ni el olvido echaron a perder esas páginas pintadas en el corazón de los montes de Rumania por las manos sublimes de unos maestros primitivos.

ÎN PARADISUL

în București, după fiecare colț te întâmpină cîte o biserică micuță ca o bijuterie, cu cele mai frumoase porți de lemn sculptat din lume. Înăuntru, Fecioare, Sfinți Gheorghe, sfinți Nicolae cu bărbi cînepii, abia izbutesc să-și vadă capetele din peisaje, feloane, cai, dragoni, lună și sori ferecați în argint. În sfeșnice cu multiple brațe, ard luminări subțiri – creioane de ceară. Preoții pe care îi vedem pe stradă cu bonete negre și sutane nocturne, intră în biserică și ies pe porțile iconostasului înveșmîntați în odăjdii de aur, ca niște apariții magice, în aceste sanctuarii ortodoxe se împletesc Orientul și Occidentul ca oasele și carnea în om, ca sufletul și trupul în creștin, ca ficțiunea și realitatea în lume, ca aerul și lumina în atmosfera ce ne înconjoară. Cînd biserica se află în mijlocul unei grădini, florile Bucureștiului o duc de minune. Nu lipsesc mîinile care să le stropească, să le îngrijească, să le

EN EL PARAÍSO DE

curețe, En Bucarest, a la vuelta de cada esquina, sale al encuentro al paseúnte una iglesita de juguete, con las puertas de madera labrada más bellas del mundo. Adentro, Madonas, San Jorges, San Nicolases de las barbas de lino, que apenas asoman la cabeza entre paisajes, casullas, caballos, dragones, lunas, y soles de plata repujada. En candeleros de mil bocas, velas delgadas – lápices de cera. Los sacerdotes que vemos en la calle – cofias negras, sotanas nocturnas – en la iglesia entran y salen por las puertas del iconostasio – todos de seda, todos de oro – como apariciones mágicas. En estos santuarios ortodoxos, van entretejidos Oriente y Occidente como la carne y los huesos en el hombre, como el cuerpo y el alma en el cristiano, como la ficción y la realidad en el mundo, como el aire y la luz en el ambiente. Cuando la iglesia está en medio de un jardín, las flores de Bucarest se dan

mejor: hay alguna mano que las cuida, las limpia, para que todos las contemplen. El pórtico pentru ca toți să le contemple frumusețea. Portalul e de coloane de piatră sculptată ca în altarele baroce spaniole. Coloane înflorate de la postament la capitel, iar pe căpițele, păsări, ghirlande, cavalerul care ia în sulită balaurul, toată imaginara pădure mistică. Înainte de a intra în biserică, vizitatorul o poate vedea dintr-un baîcon care îi oferă plăcerea unei lanterne magice. Privind spre bolta pictată, va vedea, în culori, îngeri și heruvimi, soarele, luna și stelele, pe Tatăl ceresc sub arcul curcubeului... iar atîrnînd de tavan, coșulețe de argint cu luminițe în pocale roșii. Aceasta nu înseamnă nimic față de frumusețea porților de lemn simplu, nelăcuit, lucrat cu aceeași perfecțiune ca fildeșul de pe scoarțele cărților de rugăciuni. Dai la o parte una din aripile porții și intri, pentru a *o rășfoi, în* cartea misterului. Înlăuntru afli sau pereții și bolțile zugrăvite sau șirul de icoane enorme de argint cu luciri de lună la lumina luminărilor, înfipite în pernițe de nisip, ace mari de ceară cu capetele în flăcări. Peste icoane trece uneori o boare de poezie sensibilă chiar celui mai necredincios. Sfînta Treime a lui Pîrvu Mutu ar putea fi un exemplu incomparabil. Treimea atît de iubită în bisericile ortodoxe este aceea a Filoxeniei lui Adam și a Cinei din Mamvri: trei îngeri se așază la masă cu aripile abia întinse. Zboară, da, și se opresc cu mîinile pe coșul cu fructe,

peste cupele de aur. Cele trei capete se înclină, cele trei priviri se pierd în spațiul gol, pe care îl umplu de duioșie. Pe vîrful picioarelor, merge prin aer grația bizantină. Culorile puțin es de columnas de piedra labradas como los altares barrocos españoles. CoteHH»» floridas desde la base al capitel y en los capiteles pájaros, guirnaldas, el caballero que alancea el dragón, la mística floresta imaginaria. Antes de entrar al templo, el visitante lo puede ver desde un balcón que le proporciona el placer de una linterna mágica. Mirando *el* techo, verá en colores ángeles y querubines, el sol, la luna y las estrellas, el Padre Eterno bajo el arco iris... y colgando, canastillas de plata con lucecillas en vasos rojos. Todo lo cual es nada antes las puertas de madera desnuda, sin barniz, labradas con la misma perfección que los marfiles en las tapas de los libros de horas. Se empuja una de las alas de la puerta y se entra a volver hojas en el libro del misterio. Adentro o son *las paredes, las bóvedas* pintadas, o las series de iconos, enormes, donde la plata alunada brilla a la luz de las velas, alfileteros de cera que son como cabezas en llamas. Por los iconos corre a veces un viento de poesía para mover al más incrédulo. La trinidad de Pirvu Mutu, sería ejemplar incomparable. Esta Trinidad, la bienamada en los templos ortodoxos, es la de la Philoxenia de Adam o de la Cena de Mamvri: tres ángeles se sientan a la mesa, las alas *apenas desplegadas. Vuelan, sí, y se detienen*, las manos sobre las cestas de frutas,

sobre las copas de oro. Las tres
cabezas se inclinan, las tres miradas se
pierden en el vacío y lo llenan de
ternura. En punta de pies camina por
el aire la gracia bizantina. Los colores,
apenas desteñidos, mantienen el
encanto.

Cuando estamos dentro de la iglesita -
una de las tres más vecinas al Hanu-
Manuc

spălate de vreme, păstrează încântarea. Când ieșim afară din biserică - una din cele trei aproape de Hanul Manuc care ne adăpostește - vedem un grup de enoriași care înconjoară pe preot. Pe o masă, tăvi cu colaci și colivă, o farfurie mare cu orez cu lapte și scorțișoară presărată și alte bunătăți care primesc binecuvântarea. Nouă zile după ce are loc o înmormântare, familia dă o masă pentru rude și prieteni și același lucru se întâmplă și la celelalte prăznuiri. Un prieten ne explică: « Noi nu atacăm biserica. Religia e destinată a muri de moarte naturală. Din acestea nu va mai fi nimic în viitor. Dar bisericile vor rămîne ca muzee. Sînt mărturiile unei arte care a izbutit să producă adevărate capodopere și pentru aceasta trebuie conservate. Multe porți au de pe acum un loc deosebit în muzee, multe icoane, multe biblii lucrate cu perfecție de miniaturişti. Când toate acestea vor rămîne ca testimoniul unor epoci depășite, bisericile însele vor fi vizitate de

curioșii care iubesc arta». donde nos alojamos - vemos un grupo de feligreses que rodean al sacerdote. Sobre una mesa, cestas de bizcochos y tortas, un gran plato con arroz de leche y otras delicias que se bendicen. Nueve días después de que ocurre un funeral, la familia da una cena para los parientes y amigos, y lo mismo hace en varios aniversarios.

Un amigo nos explica: «Nosotros no atacamos a la iglesia. La religión está destinada a ir muriendo de muerte natural. De eso, ya no habrá nada en el futuro. Pero las iglesias han de quedar como museos. Son testimonios de un arte que ha llegado a producir obras maestras y por eso hay que conservarlas. Ya hay muchas puertas que están en destacado lugar, en los museos, así como muchos iconos, muchas biblias, trabajadas con perfección por los miniaturistas. Cuando todo eso quede como testimonio de épocas ya superadas, las iglesias mismas serán visitadas por los curiosos que aman el arte».

COIFUL DE AUR DE LA POIANA COȚOFENEȘTI

Muzeul de istorie a R.S.R. din București are o comoară pe care o vizitezi pe vârful picioarelor. Între minunile sale se află coiful de aur de la Poiana Coțofenești, descoperit în 1929. Cu patru secole înainte de era noastră, exista într-o anumită regiune a României un popor de adoratori ai soarelui. Omul care va fi purtat, în atît de îndepărtate vremi, acest coif, va fi arătat ca un papă cu tiară, sau ca regele Angliei cu coroana ceremonială, investit cu o splendoare divină care lasă muți de admirație azi pe copiii de școală cînd vizitează sala tezaurului. Cu priviri în care stăruie poate ceva din acelea ale bunicilor lor țărani, ei se văd la porțile de aur ale legendei fabuloase.

Coiful nu este decît o parte din tezaur, în enorma sală subterană, sînt talere, brățări, inele, coroane . . . Un reflex al bijuteriilor lui Tutan-Kamon, al vreunei săli din Muzeul de aur din Bogota, al bogățiilor incașe de la Mujica expuse la Lima. Există aici o broșă cu cap de

EL CASCO DE ORO DE POIANA COȚOFENEȘTI

vultur demnă ca să El Museo de Historia de la República Socialista Rumania de Bucarest tiene un tesoro que se visita en punta de pies. Entre sus maravillas está el casco de oro de Poiana Cotofenesti, descubierto en 1929. Cuatro siglos antes de Cristo, habla en cierta región de Rumania un pueblo de adoradores del sol. El hombre que llevaría, en tan remotas edades, este casco se vería, como un Papa con la tiara, como el rey de Inglaterra con la corona ceremonial, tocado de un esplendor divino que deja mudos hoy a los niños de las escuelas cuando llegan a la sala del tesoro. Con miradas en las que persiste quizás algo de las de sus abuelos campesinos, ellos se ven a la puerta de oro de la leyenda fabulosa.

El casco no es sino una parte del tesoro. En la enorme sale subterránea hay platos, brazaletes, anillos, coronas... Un reflejo de las joyas de Tutan-Kamon, de alguna sala del Museo de Oro de Bogotá, de las

riquezas incaicas de Mujica en Lima. Hay un broche con una cabeza de águila digno de intentar duplicarla en Cartier o Tiffany. Estas podabes de todos los tiempos asombraron a todos los tiempos maravillosos hoy, como maravillaron hace veintitantos siglos. Todavía no ha llegado el día en que los ojos del hombre miren con indiferencia las joyas de un metal tocado del esplendor solar.

Coiful nu pare un simbol războinic, ci o misterioasă cheie a secretelor sacerdotale. Pentru război e fierul, pentru imaginație, aurul. Potrivit pe temple și deschis spre frunte, acest divin obiect arată pe ambele laturi scene de sacrificiu proprii tuturor religiilor antice și în față, sub o coafură stilizată în crețuri de aur, a doua frunte a sacerdotului – sacerdotul avea o frunte cu două etaje – se suprapunea celei umane, adăugându-i alți ochi ca pentru a vedea de două ori pe cei supuși cîrmuirii religioase. Muzeul este o fereastră deschisă asupra trecutului și acest trecut seduce pe copil, pe omul matur, pe bătrîn.

Nimeni nu s-ar încumeta să o închidă. Cine pătrunde în această casă deschisă tuturor simte că acest somptuos palat e al poporului și pentru popor. România socialistă nu îngroapă podabes, ci le pune la îndemîna omului comun. Nu există candelabre mai splendide, nici marmore și bronzuri mai strălucitoare, nici cornișe de aur atît de respectate ca în teatrele de aici, în sălile de concert, în biserici, în vechile mînăstiri deschise publicului sau chiar în locuri de utilitate tehnică, precum stațiile metroului din Moscova.

La orice s-ar putea renunța, dar nu la frumusețea coifului de aur.

Nu toți vizitatorii ajung pînă la tezaurul păstrat în muzeu oarecum la o parte. Trebuie să-l găsești sau să scrutezi cu atenție ghidurile. Nu există destulă que traten de duplicarlo Cartier o Tiffany. Y estos adornos lujosos de todos los tiempos maravillosos hoy, como maravillaron hace veintitantos siglos. Todavía no ha llegado el día en que los ojos del hombre miren con indiferencia las joyas de un metal tocado del esplendor solar.

El casco no parece símbolo guerrero, sino misteriosa clave de los secretos sacerdotales. Para la guerra está el hierro, para la imaginación, el oro. Ajustado sobre las sienes, y abierto sobre la frente, este divino tocado muestra en los lados escenas de sacrificios propios de todas las religiones antiguas y delante, bajo una cabellera estilizada en crespos de oro, la segunda frente del sacerdote – el sacerdote tenía una frente de dos pisos: sobre la puramente humana estaba superpuesta la otra, con otros ojos, como para ver dos veces a los hombres sometidos al gobierno religioso. El museo es ventana abierta sobre el pasado y ese pasado seduce al niño, seduce al hombre maduro, seduce al viejo. No hay quien se atreva a clausurarlo. Quien llega a esta casa abierta a todo el mundo, siente que este suntuoso palacio es del pueblo y para el pueblo. La Rumania socialista se complace no en enterrar las galas sino ponerlas al alcance del hombre

común y no hay arañas de luz tan esplendorosas, ni mármoles y bronce tan brillantes, ni cornisas de oro tan respetadas como en los teatros, las salas de conciertos, los museos, las iglesias, los viejos monasterios abiertos al público e incluso en sitios de utilidad técnica, como en las estaciones del metro de Moscú. A todo podría renunciarse, menos al casco de oro.

publicitate despre el. Aceasta nu înseamnă că atunci cînd îl descoperi, nu observi că o mulțime de români, începînd cu copii în vîrstă de școală, trec pe aici și privesc cu aceeași reculegere și venerație aceste obiecte făurite de strămoșii lor de demult. Cei care adarau soarele. Ca și cum soarele încă ar fi demn de adorație.

No todos los visitantes extranjeros llegan hasta el tesoro, un tanto recatado, del Museo. Hay que encontrarlo o escudriñar con atención las guías. No hay libros o folletos que lo publiquen. Pero esto no quiere decir que al descubrirlo no se advierte una muchedumbre de rumanos que desde la escuela pasan por ahí, y que miran siempre con el mismo recogimiento y veneración, estos objetos forjados por sus antiquísimos abuelos. Los que adoraban el sol. Como si todavía fuera adorable el sol.

MARELE HAN

HANU-MANUC, LA GRAN POSADA

Hotelul Intercontinental din București este la fel de nou și strălucitor ca cel mai bun hotel din lume de categoria lui. Lido poate să figureze de asemenea între hotelurile de lux din Paris sau Londra. Dar dacă vrei să te simți în România, atunci e preferabil să locuiești la Hanul Manuc, în a cărui curte interioară, mare cât de patru ori *patio-vl* unei mînăstiri din Bogotá, vei putea auzi, fără să-ți forțezi prea mult imaginația, zarva rădvanelor și diligențelor, tropotul cailor potcoviți care scot scînteii din caldarîm cînd îi opresc vizitii vînjoși. Dînd acest sfat, nu fac reclamă nici unei societăți hoteliere. Lido, Intercontinental, ca și Hanul Manuc sau oricare alt hotel, han, motel sau cabană sînt întreprinderile statului.

Bineînțeles la Hanul Manuc strălucesc prin absență scările de marmoră, pereții acoperiți cu oglinzi și alte europenisme de la Intercontinental sau Lido. Aici, totul e de lemn, de piatră sau cărămidă. Un parter, un etaj și acoperișurile. Mai El Hotel Intercontinental de Bucarest es tan flamante como el mejor de los de su género en el mundo. El Lido quedaría muy bien entre los de lujo de París o Londres. Pero si lo que usted quiere es sentirse en Rumania, váyase a la gran posada, el Hanu-Manuc, en cuyo patio grande como cuatro veces el de un convento de Bogotá, oirá, sin mayor esfuerzo de la imaginación, entrar carretas y diligencias, y el eco de los troncos de caballos que, con

las patas herradas,
 levantarían chispas en las
 piedras al parar, frenados por
 los rudos aurigas. Con este
 consejo, no estoy haciéndole
 publicidad a ninguna empresa
 de hoteles. El Lido y el
 Intercontinental, como Hanu-
 Manuc o cualquier hotel,
 fonda, posada o paradero, son
 negocio del estado. En Hanu-
 Manuc – este es obvio –
 brillan por su ausencia
 escaleras de mármol, paredes
 de espejos, u otras
 europeidades del
 Intercontinental o del Lido.
 Una planta baja, un primer
 piso y los tejados. Aquí todo
 es de palo, de piedra, de
 ladrillo. ales acoperişurile.
 Ceauşii şi ţărăneşti, trebuie să
 le priveşti de două ori ca să te
 convingi că nu sînt
 acoperişuri de paie, ci, de
 şindrilă. Au, amplificat,
 acelaşi aspect ca bisericuţele
 şi colibele satelor din
 Maramureş, Banat, Suceava,
 care au fost aduse şi montate
 din nou într-unul din marile
 parcuri ale Bucureştiului, în
 forma unui muzeu în aer liber,
 Muzeul Satului. Sub aceste
 acoperişuri de şindrilă unde
 ferăstruicile odăilor
 mansardate se ivesc ca
 piepturi de porumbei,
 coridoare largi dau ocolul
 curţii interioare formînd un fel
 de prispă ţărănească lungă de

sute de metri, cu arhitectură
 de lemn împodobit cu
 ornamente florale. Noaptea,
 îngrijitoarele toarnă ceară
 peste ceară pe parchetul pe
 care îl lasă pînă la urmă
 strălucitor, impecabil,
 mirosind a miere. Dacă vîntul
 suflă din răsputeri şi totuşi
 nici o închietură a hanului nu
 scîrîtie, e o minune săvîrşită
 de maeştrii care au condus
 această operă de mare
 dulgherie. Însă cheia
 dormitorului poate scîrîti
 puţin, pentru ca să iasă şi mai
 mult în relief farmecul
 încăperilor acoperite toate cu
 covoare orientale, pline de
 scrinuri, paturi, scaune, lăzi
 ţărăneşti, din lemn de tei
 mirositor care îl fac pe oaspe
 să se simtă un ţaran înstărit
 într-un palat primitiv.
 Trebuie să ieşi seara sau
 noaptea pe balcoanele etajului
 de sus pentru a vedea în curte
 două, trei, patru sute de
 clienţi bînd bere, devorînd pui
 fripţi, lucrînd serios, cu
 cuţitele, în fripturi. Hanul
 Manuc se află la zece paşi de
 piaţă şi nimic mai firesc,
 pentru clienţi şi vînzători, să
 ia, la terminarea treburilor, o
 bere. Cîntăreţii la acordeon
 sau vioară Sobre todo los
 tejados. Grises y campesinos,
 hay que verlos dos y tres
 veces hasta convencerse de
 que no son techos paja, sino

tejados. Tienen, magnificado, el mismo aspecto que las iglesitas y chozas de las aldeas de Maramureş, de Banat, de Suceava, que, sacadas de sus montañas, se han llevado a uno de los grandes parques de Bucarest, en forma de un museo al aire, el Museo de la Aldea. Y bajo estos tejados, en donde las ventanillas de los desvanes asoman como pechos de paloma, los anchos corredores dan vuelta al patio como balcón pueblerino, de cientos de metros, en arquitectura de madera florida. Las criadas en la noche, echan cera y cera y cera y brillan los entablados hasta dejarlos impecables, olorosos a miel. Si brama el viento y la posada no cruje, es por maravilla de los maestros que han dirigido este obra de gran carpintería. Pero la llave de la alcoba puede rechinar, para que salte a la vista el encanto de cada cuarto, todo cubierto de tapices orientales, con alacenas, camas, sillas, arcones de aldea, olorosos a tilo, que hacen sentir al huésped campesino rico en palacio primitivo.

Hay que asomarse en la tarde o en la noche a los corredores de la planta baja, para ver en el fondo del patio doscientos, trescientos, cuatrocientos parroquianos bebiendo

cerveza, devorando pollos, trabajando con los cuchillos en los asados. Hanu-Manuc está a diez pasos del mercado y nada más natural sino atravesar la calle y parar parroquianos y vendedores a tomar cerveza. Músicos de acordeon y cuerdas pasan por entre las mesas. En una carreta de colores se venden chaquetas de cuero. Al

trec printre mese. Pe un cărucior colorat se vînd haine de piele. În curtea hanului vin familii care serbează aniversări, nunți sau botezuri. La etajul de sus saloanele restaurantului, foarte spațioase, dau spre balcoane. Aici ar putea să se urce cei de jos, care vin din piață căci bariere nu există, dar curtea de jos îi atrage ca un fragment încă viu al trecutului. În curte, jos, ar putea coborî și coboară eventual personaje importante, înalți funcționari, ambasadori, vizitatori străini, dar aceștia aproape totdeauna preferă balcoanele pentru a vedea mai bine mesele lungi din *patio* care adună în jurul lor cîte douăzeci-treizeci de membri ai unei familii cu numeroasele lor rude, sau grupuri mici de trei sau patru cetățeni care încă nu admit doctrina că un om poate să se așeze la masă fără să păstreze pălăria. Locuind la Hanul Manuc, vezi cum iese în culori, ca într-o decalcare, cea mai pitorească Românie. Este ca și cum ai vedea Flandra prin Bruegel. Hanul Manuc are tot ce dorești, e un palat durat de tîmplari iscusiti și în care te așezi în pat și te crezi un rege al munților. Și dacă vîntul progresului trece prin această curte uimitor de funcțională, el aduce de asemenea, amintirea diligențelor și caleștelor cu jupînițe frumoase și cai focosi. *patio* llegan las familias que celebran aniversarios, bodas o bautizos. En la planta alta, los comedores de salones inmensos dan al balcón. Allí podrían subir los del mercado porque barreras no existen, pero el *patio* atrae como un

trozo todavía vigente del pasado. Al *patio* podrían bajar y bajan eventualmente personajes importantes, altos funcionarios, embajadores, visitantes extranjeros, pero casi siempre prefieren al balcón para ver mejor las largas masas del *patio* que congregan a veinte o treinta parientes de una gran familia o pequeños grupos de tres o cuatro ciudadanos que no admiten todavía la doctrina de que un hombre puede sentarse a la mesa sin guardar puesto su sombrero. Estando en Hanu-Manuc, va saliendo en colores, como en calcomanía, la más pintoresca Rumania. Es como ver a Flandes a través de Bruegel. Hanu-Manuc lo tiene todo, es un palacio de carpintería, en donde usted se mete a la cama y se cree un rey de la montaña. Y si el viento del progreso pasa por este *patio* estupendamente funcional, también trae el recuerdo de las diligencias y calesas de las hermosas señoritas, tiradas por fogosos caballos.

BRÂNCUȘI, OUL ȘI

BRÂNCUȘI, EL HUEVO Y LA COLUMNA

La intrarea în Muzeul de arte frumoase din București se află o operă a lui Brâncuși. Prietenul care mă însoțește îmi dă o versiune a întâlnirii dintre Rodin și Brâncuși, așa cum se povestește în România și așa cum probabil s-a petrecut, Brâncuși împlinise 28 de ani și venea să descopere Parisul. Cel dintâi lucru: vizita de rigoare la Rodin. Rodin, în 1904, era un Dumnezeu. Picasso vremii sale. Brâncuși un țaran nestrujit. Maestrul arăta românului uluit bronzuri, marmore, desene. Românul deschidea ochii mari și tăcea. Venea să studieze sculptura ? Da. Puțin sau mai nimic îi povesti despre viața sa. Fiu de țăran, născut într-un cătun, Hobița, în mijlocul munților, în apropierea mănăstirii Tismana care se odihnește ca o pasăre pe un pisc stîncos de

unde țîșnește o cascadă, Brâncuși a avut din adolescență pasiunea de a cutreera locurile. A visat fără îndoială la ce îl întâmpina: munți, pietre, apă, cerul liber. La 18 ani intra într-o școală de meserii unde putea lucra lemnul și își Al entrar al Museo de Bellas Artes de Bucarest, en el vestibulo, se halla una muestra de Brâncusi. El amigo que me acompaña me da la versión del encuentro de Rodin y Brâncusi, tal como se cuenta en Rumania y como debió de ocurrir. Brâncusi contaba ya 28 años y llegaba a descubrir a París. Lo primero, la visita de rigor: Rodin. Rodin, en 1904, era el dios. El Picasso de su tiempo. Brâncusi, un campesino sin desbrozar. El maestro fue enseñando al rumano deslumbrado bronce,

mármoles, dibujos. El rumano abría los ojos y callaba. ¿Venía a estudiar escultura ? Poco o nada le dijo de su vida. Hijo de un campesino, nacido en una diminuta aldea, Hobita, en medio de las montañas, en las cercanías del monasterio de Tismana, que como un pájaro descansa sobre el pico de una roca de donde brota una cascada, Brâncusi fue un muchacho aficionado al andar los caminos. Por fuerza tenía que soñar en lo que le salía al encuentro: en el monte, la piedra, el agua, el cielo descoperă destinul. Trece la școala de Belle arte din București, iar când împlinește 27 de ani începe să colinde Europa. Făcuse ceva ? îl întreabă Rodin. Adusese vreo piesă pe care să i-o arate ? Da, spuse Brâncuși, « am adus o sculptură ». Și dintr-un fel de traistă, învelită în ziare, scoase o piatră. O puse în mâinile maestrului. Era o piatră scoasă din râu, lustruită de ape. Un ou perfect. Fu rîndul lui Rodin în acea clipă, să rămînă tăcut. Bătrînul înțelese. În țărâna din fața lui descoperi ceva. Doi ani mai târziu, Rodin îi propuse lui Brâncuși să lucreze cu el. Cui altcuiva putea să i se ofere un prilej mai însemnat de afirmare ? Timid, dar hotărît,

Brâncuși se scuză și nu acceptă invitația. Pe deasupra oricărei ispite, își apăra independența. Nu va lucra cu nimeni. Brâncuși figurează în toate muzeele lumii, dar mai cu seamă în acela de artă modernă din Paris. Aici se află reconstituirea atelierului său, un număr din operele sale de toți cunoscute și catalogarea: Brâncuși, sculptor francez, născut în România. O dată ce ai vizitat acest muzeu din București, calificarea se rectifică: Brâncuși, sculptor român care a trăit în Paris fără a se supune vreunei influențe. Căci nu a fost numai tentația lui Rodin; s-au adăugat apoi aceea a cubiștilor, a lui Picasso, a tuturor curentelor de avangardă care nu au izbutit să-l ducă cu ele. Oul din prima zi explică totul: acolo, în el, era embrionul, nucleul, ovalul ideal și concret din care au ieșit bronzuri și marmore și lustruitele figuri spațiale care de la distanță învederează pecetea artei sale. Brâncuși a fost ca prima piatră pe care a arătat-o lui Rodin. Ca și cum el însuși ar fi simțit limba apei, abiertor. Ya de 18 años, entró a una escuela de ebanistería en Craiova donde descubrió su destino... Pasó a la escuela de Bellas Artes de Bucarest. De 27 años echó a

andar por Europa. ¿Había hecho algo? ¿Traía una pieza que pudiera mostrarle a Rodin ? Sí, le dijo, „He traído una escultura”. Y de una bolsa, envuelta en periódicos, sacó una piedra. La puso en las manos del maestro. Era una piedra sacada del río, pulida por el agua. Un huevo perfecto. Rodin fue en ese momento quien se quedó mudo. El viejo comprendió. Descubrió en el campesinote algo. Dos años después, Rodin propuso a Brâncuși que trabajara con él. ¿A quién otro pudo ofrecérsele oportunidad mejor ? Brâncuși, tímida pero decididamente, se excusó y declinó la invitación. Por sobre toda tentación, defendía su independencia. No iba a trabajar con nadie. Brâncuși figura en todos los museos del mundo, pero sobre todo en el de arte moderno de París. En éste está la reconstrucción de su taller, una cantidad de esas obras que todos conocemos y la clasificación: Brâncuși, escultor francés, nacido **en** Rumania. Visto Brâncuși en este museo de Bucarest se rectifica: Brâncuși, escultor rumano que vivió en París sin entregarse. Porque no fue únicamente la tentación de Rodin: fue la de los cubistas, la de Picasso, la de todas las

corrientes de vanguardia que no pudieron llevárselo. El huevo del primer día lo explicaba todo: ahí estaba el embrión, el núcleo, el huevo original, el óvalo ideal y concreto de donde salieron bronce y mármoles y pulidísimas figuras espaciales, que a distancia denuncian su arte. Brâncuși fue como la șuvoiul cascadei din preajma mănăstirii Tismana, rostogolindu-l, șlefundu-l, prefăcîndu-l dintr-o piatră colțuroasă desprinsă din stîncile ascuțite, în acest ou menit a fi văzut la o meandură liniștită de râu, în transparența vadului. Țăranul nestrujit care ajunsese la Paris la începuturile secolului, străbătuse tot drumul de la munții semeți la perfecțiunea ovalului ideal. Toate acestea sînt adunate într-un monument ce se află într-un cimitir al Parisului: la mormîntul pictorului Rousseau, *Vameșul*. Acolo este sculptat un poem de Apollinaire și *Himera* lui Brâncuși, lucrată cu barda, în Carpații românești, la Țîrgu-Jiu, se păstrează, ca o neprețuită comoară de artă, cîteva opere de artă care nu pot fi văzute decît acolo sau în paginile ilustrate ale istoriilor de artă modernă. Sînt opere care își află locul potrivit

numai în Tîrgu- Jiu pentru că acesta e ținutul copilăriei lui Brîncuși. S-au plăsmuit la sfîrșitul primului război mondial cînd trebuia să se cînte într-un fel sacrificiul soldaților ale căror vieți fuseseră secerate. Operele sînt cioplite din tăcere și speranță. Cine nu și le amintește, să le caute în vreo carte. În ele, simplitatea lui Brîncuși se exprimă cu accentele poetice cele mai adînci și tăcute. Masa rotundă a tăcerii – această masă-piatră care abia se ridică de la pămînt între un cerc de douăsprezece scaune de piatră (par două jumătăți de ou care se unesc prin capetele opuse) – este într-un colț al parcului, o invitație la tăcere. Apoi *Poarta îmbrățișării* – arc al triumfului fraternal fără nici o figură care să rupă frumusețea liniștită. Dar pe deasupra tuturor, faimoasa *Coloană* a primera piedra que enseñó a Rodin. Como si el mismo hubiera sentido la lengua del agua, la de la cascada del monasterio de Tismana, lamiéndolo, convirtiéndolo de un canto rodado de las peñas, en ese huevo que habrá que ver al fondo de un remanso, en el lecho de un río. El campesinote que llegó a París a comienzos del siglo había

hecho todo el camino de la montaña brava a la perfección del óvalo ideal. Todo esto queda reunido en un monumento de cierto cementerio de París: la tumba del „aduanero” Rousseau; allí está esculpido un poema de Apollinaire y la Quimera de Brâncuși tallada a la hacha. En los Cárpatos rumanos, en Tîrgu Jiu, se conservan como gran tesoro del arte, unas cuantas obras que sólo se ven o allí o en las páginas ilustradas de todas las historias del arte moderno. Son obras que *sólo* están *bien en Tîrgu Jiu*, porque esa es la comarca de la infancia de Brâncuși. Se erigieron cuando, al final de la primera guerra mundial, había que cantar en alguna forma a los soldados del país cuyas vidas fueron arrasadas. Las obras son talladas en silencio y esperanza. Quien no las recuerde, búsquelas en algún libro. Es ahí donde la simplicidad de Brâncuși se expresa con los acentos poéticos más callados y más hondos. La Mesa redonda del silencio – esa mesa de piedra que apenas se levanta de la tierra entre un círculo de doce sillas de piedra (parecen dos mitades de huevos que se unen por los extremos) – es, en un rincón del parque, la

invitación a callar. Luego, la Puerta del Abrazo - arco del triunfo fraternal, sin ninguna figura que rompa la belleza tranquila. Pero sobre todo la famosa Columna de la Gratitud Infinita, en acero dorado. Sube finísima a una altura de

Recunoștinței infinite, în oțel aurit.
Urcă, subțire ca lujerul, la o înălțime
de 29 de metri: o spirală care nu
cunoaște sfârșit. Este opusul Columnei
lui Traian. Aceasta a transcris în piatră
istoria cuceririi

Daciei de către romani: tipare ale
acestei părți a monumentalei cronici
pot fi văzute în muzeul din București și
ele sînt prezente în memoria fiecărui
român. Coloana lui Brâncuși are
subțirimea țîșniturii unui izvor, este
șurubul fără sfârșit al speranței.

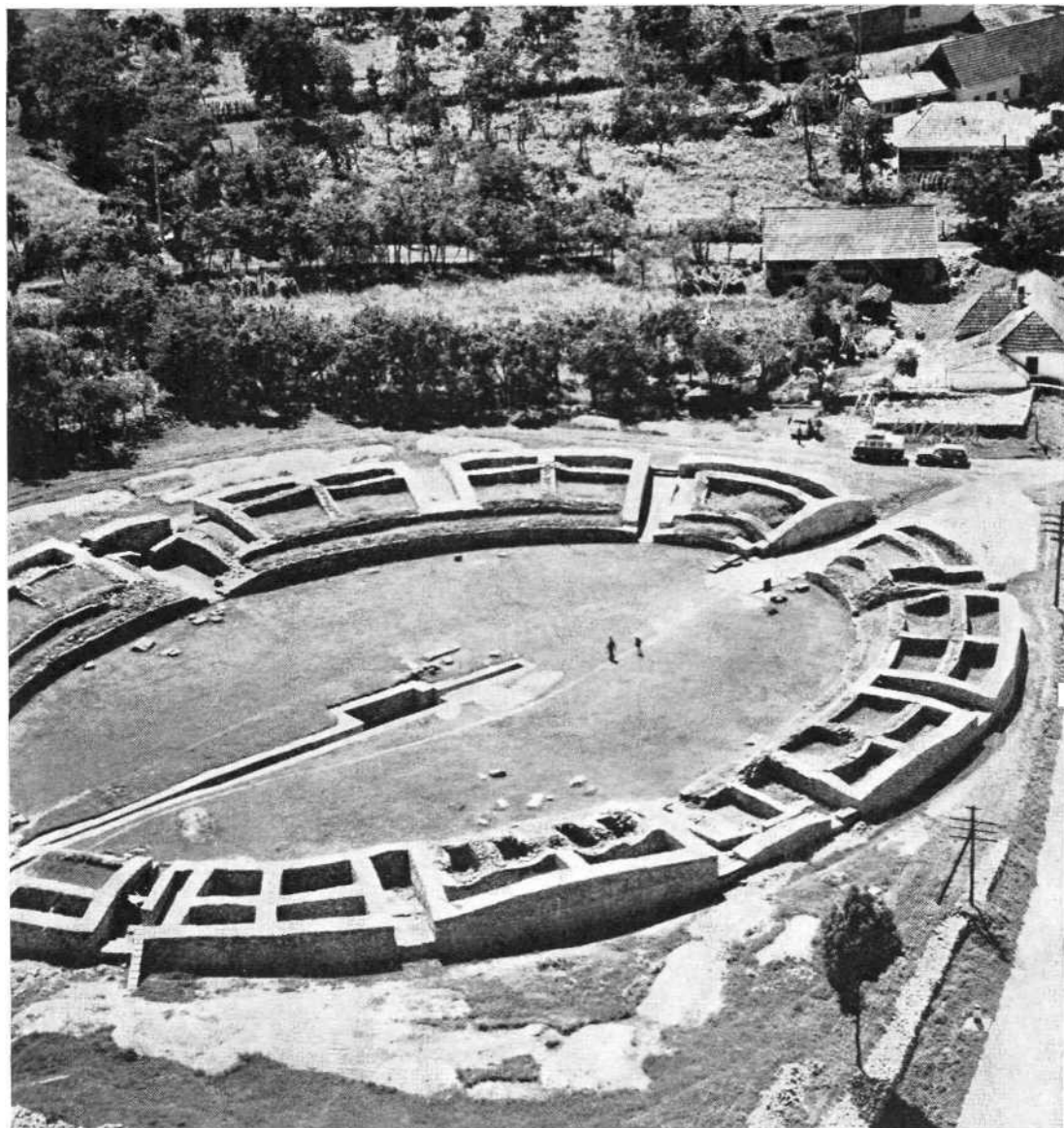
Rotindu-se în stîlpul aurit, năzuința se
subțiază, se proiectează spre infinit.
29 metros: una espiral que no tiene
fin. Es lo opuesto de la columna de
Trajano.

En ésta, quedó labrada la historia de la
conquista de Dacia por los Romanos:
los moldes de esta parte de esa
crónica monumental se pueden ver en
el Museo de Bucarest y los tiene en la
memoria todo rumano. La columna de
Brancusi tiene la fineza de un surtidor,
es el tornillo sin fin de la esperanza.

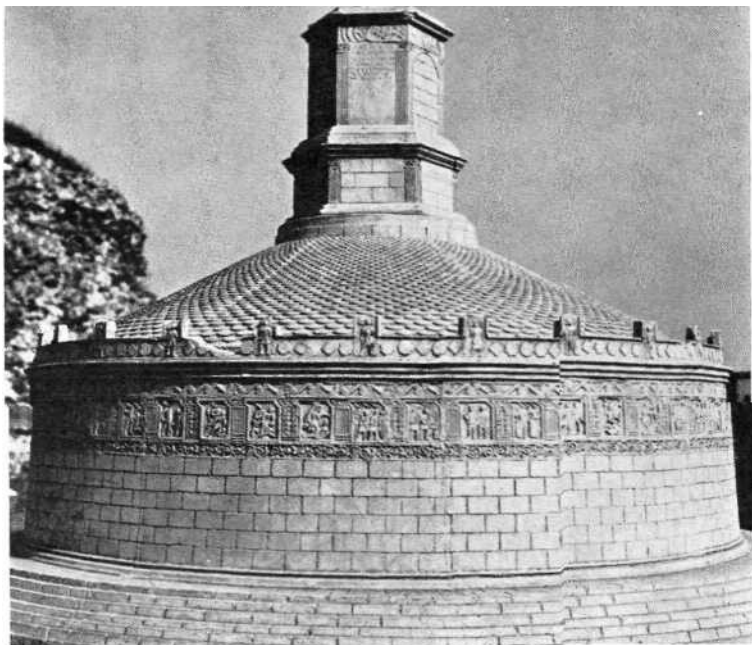
Girando en la vara dorada, se adelgaza
la ilusión, se proyecta hacia el infinito.

ILUSTRĂȚI

ILUSTRACIONES

Sarmisegetuza - *Ruinele amfiteatrului roman*
La Sarmisegetuza romana - *Las ruinas del*
anfiteatro

Adamclisi - *Macheta monumentului Tropaeum Traian!*

Adamclisi - *Reconstitución reducida del monumento l'ropaeum Trajani*

București - *Monumentul Lupaica Romei*

Bucarest - *El monumento de la Lupa > simbolo de Roma*

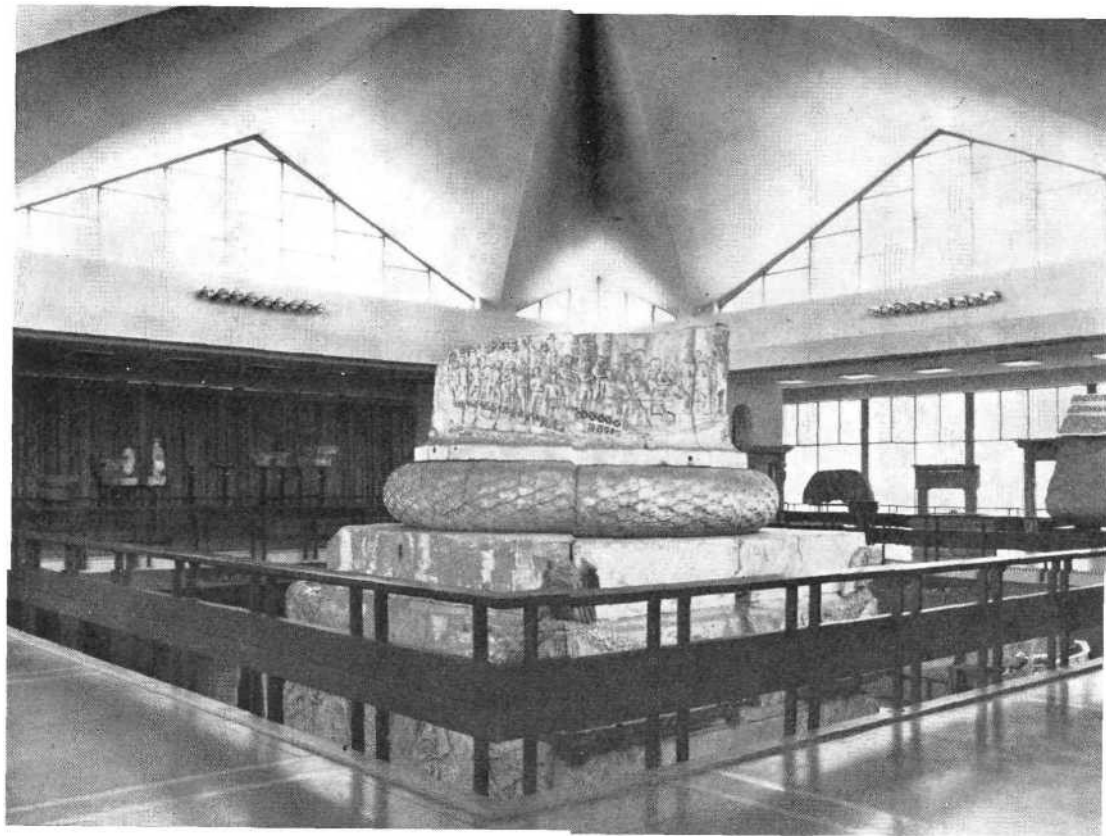

Adamclisi - *Ruinele cetății romane*
Adamclisi - *Las ruinas de la fortaleza*
romana

Bucuresti - Muzeul de istorie a R.S.R. (fragmente din Columna lui Traian)

Bucarest - El Museo de Historia de la República Socialista de Rumania (fragmentos de la Columna de Trajano)

București Muzeul ij_e istorie a R.S.R. (Columna lui Traian –
detaliu) Bucarest – El Musec, de Historia (La Columna de
Trajano – detalle)

Drobeta-Turnu Severin - *Ruinele Podului lui Traian*
Drobeta-Turnu Severin - *Las ruinas del Puente de Trajano*

*Biserica din
Densuș La iglesia
de Densuș*

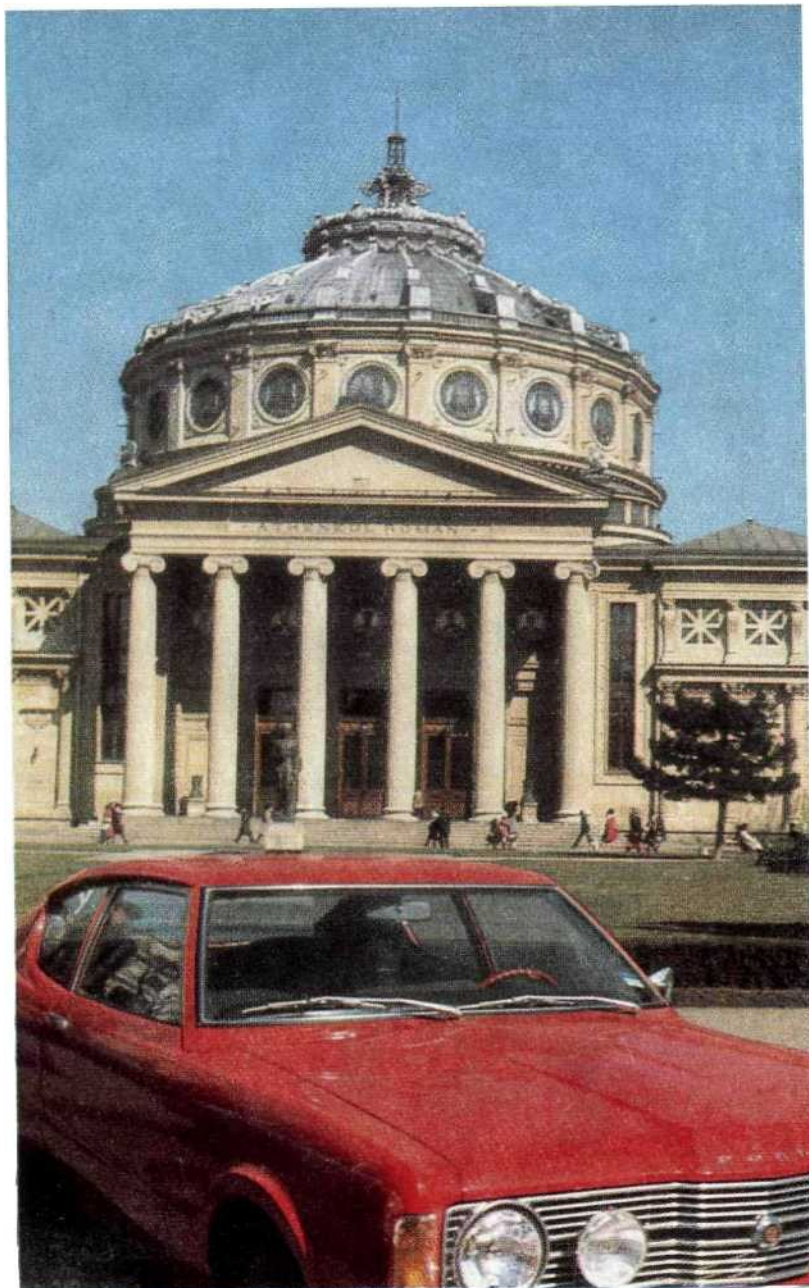

București - *Hanul Manuc* - *noaptea*

Bucarest - *La posada Manuc, de
noche*

București - *Biserica
Crețulescu* Bucarest - *La
iglesia Cretzulescu*

București —
Ateneul român
Bucarest - *El*
Ateneo rumano

București - Muzeul de
istorie a R.S.R.
(Coiful de la
Coțofenești)

Bucarest - El Museo
de Historia (El
casco de oro de
Coțofenești)

Bucuresti - Muzeul de istorie a R.S.R.
Bucarest - El Museo de Historia de la República Socialista de Rumania

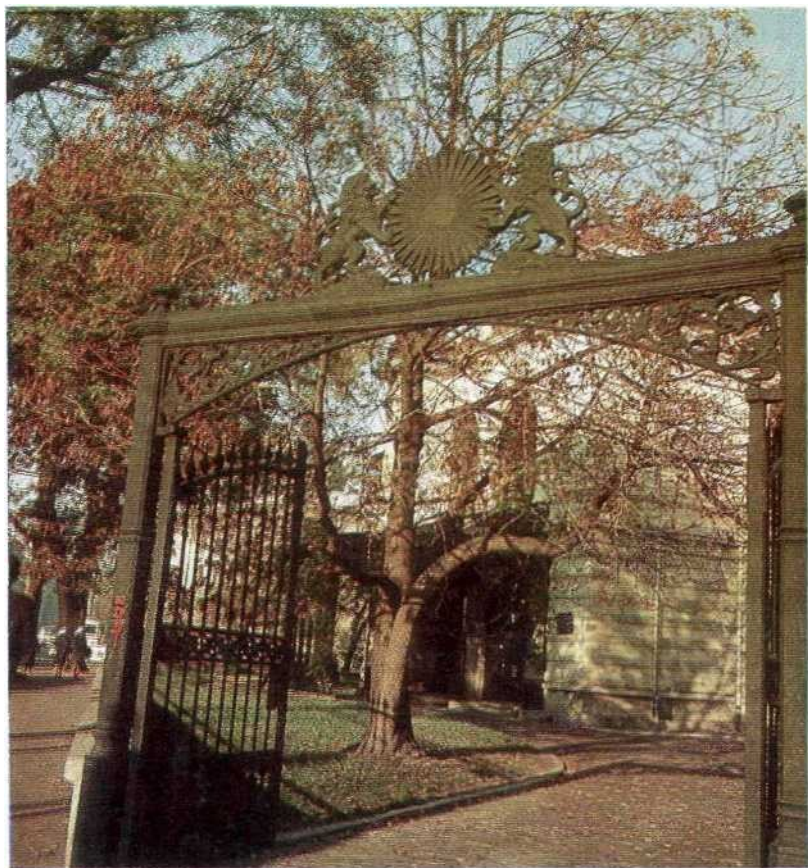
București - *Hotel
Intercontinental*
Bucarest - *El Hotel
Intercontinental*

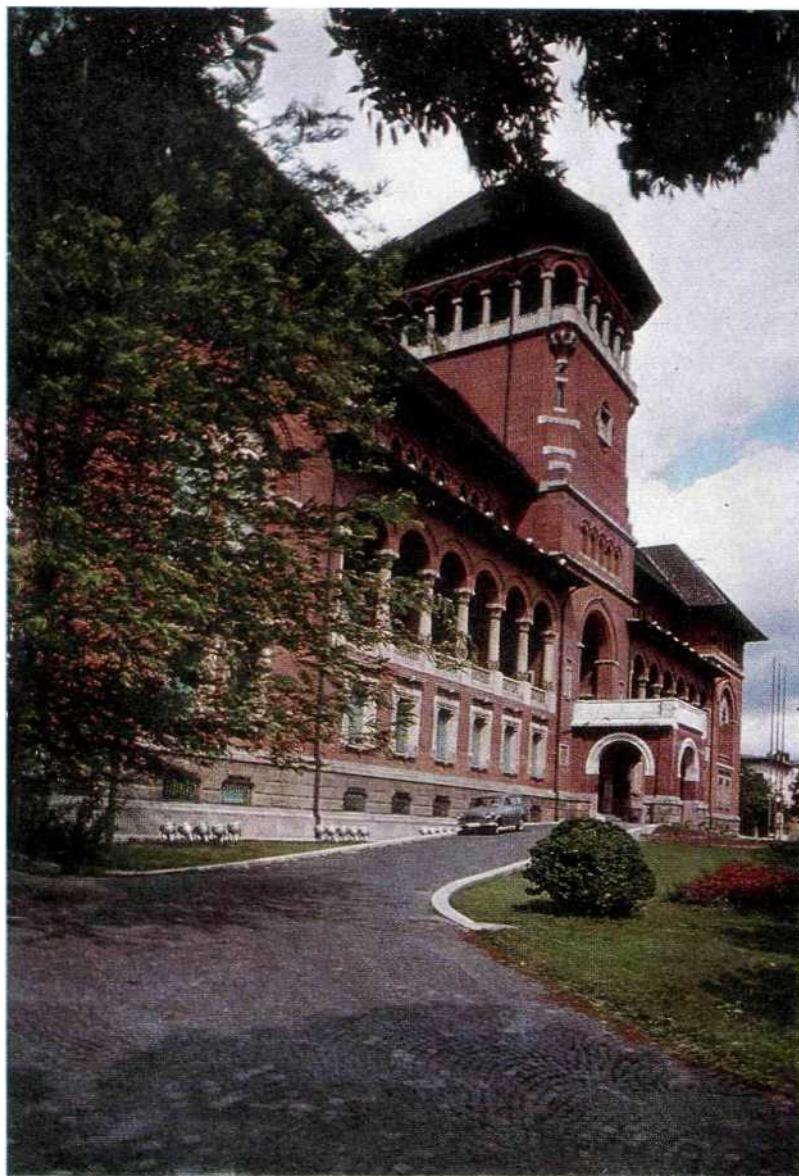
București - *Piața Națiunilor Unite*
Bucarest - *La Piazza de las Naciones*
Unidas

București - *Cartierul Balta Albă*
Bucarest - *El barrio nuevo Balta*
Alba

București - *Muzeul de istorie al Municipiului*
Bucarest - *El Museo de Historia de la ciudad de*
Bucarest

București - Muzeul de istorie a Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România
Bucarest - El Museo de Historia del Partido Comunista, del movimiento revolucionario y democrático de Rumania

București - *Parcul Libertății*
Bucarest - *El Parque de la*
Libertad

București - *Palatul Mogoșoaia*

Bucarest - *El Palacio*

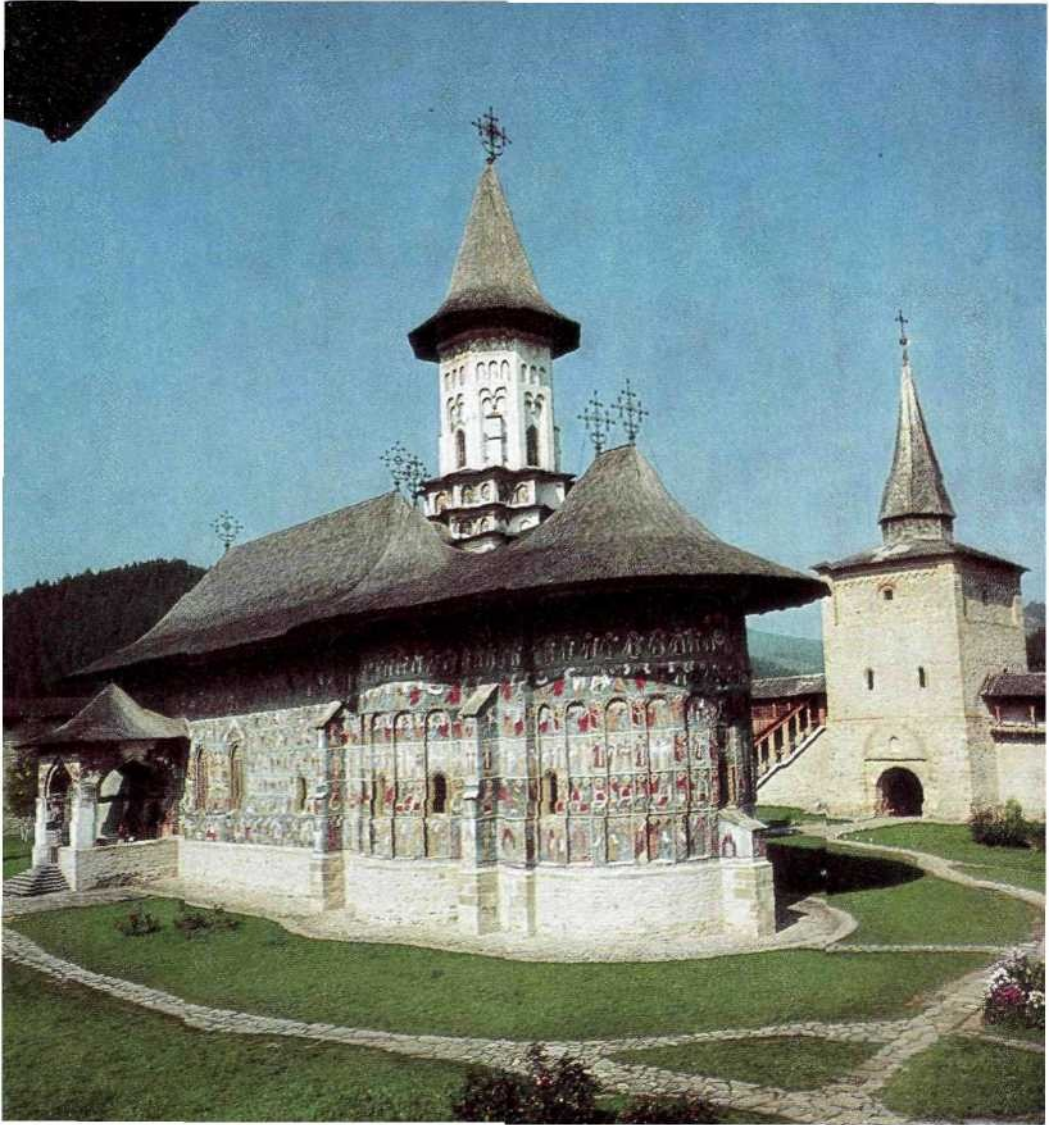
Mogoșoaia

București - Muzeul Satului
Bucarest - El Museo de la
Aldea

București - Aeroportul internațional Otopeni
Bucarest - El aeropuerto internacional de
Otopeni

Mănăstirea Sucevița
El monasterio
Sucevitza

*Mănăstirea Voroneț
El monasterio Voronetz*

*Mănăstirea
Voroneț (frescă
exterioară -
detaliu)*

*El monasterio Voronetz
(detalle de los frescos
murales exteriores)*

*Mănăstirea
Neamț
El monasterio*

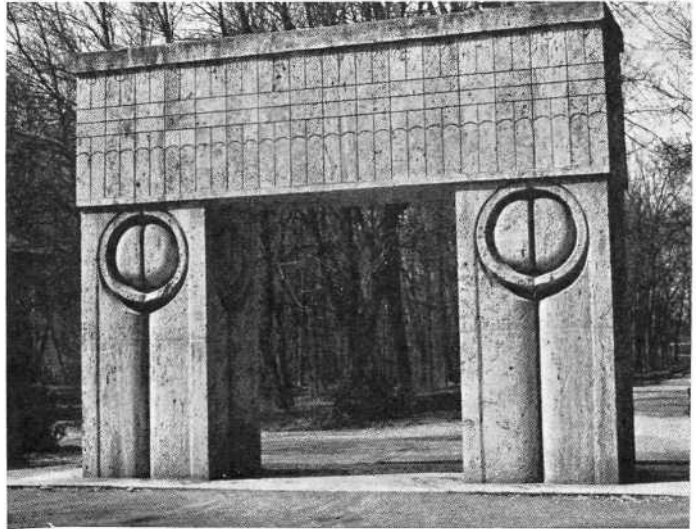
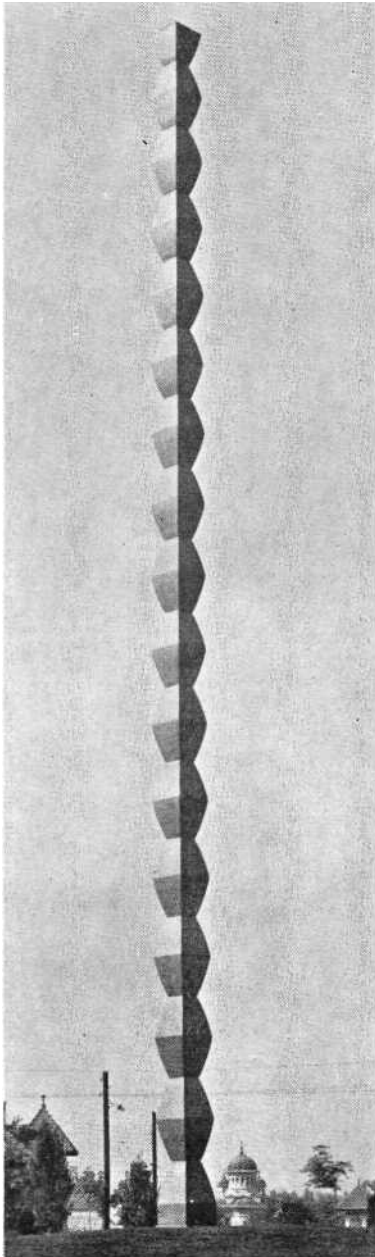
Neamtz

Mănăstirea Horezu
Ei monasterio
Horezu

*Biserica din lemn din
Plopiș La iglesia de madera
de Plopiș*

Tg. Jiu - C. Brâncuși - *Poarta Sărutului*

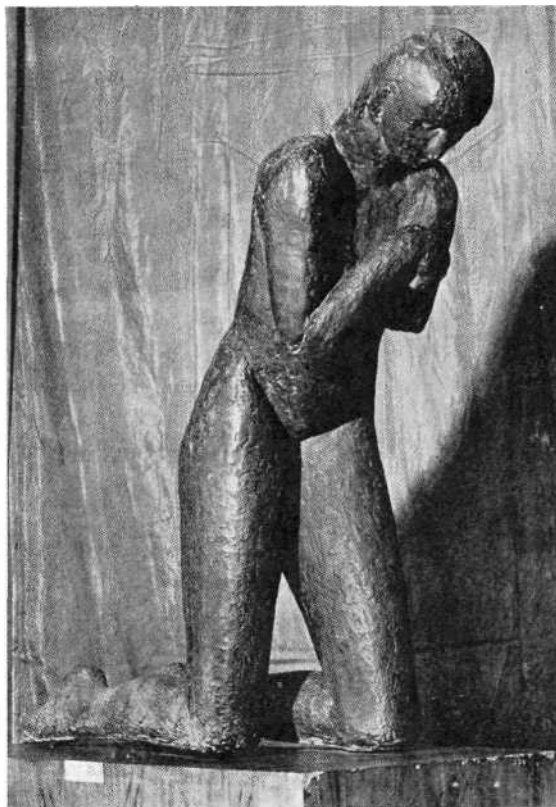
Tg. Jiu - C. Brâncuși - *La Puerta del Beso*

Tg. Jiu - C. Brâncuși - *Coloana infinitului*

Tg. Jiu - C. Brâncuși - *La Columna del Infinita*

C. Brâncuși - Rugăciunea

C. Brâncuși - La Oracion

Tg. Jiu—*C. Brâncuși - Masa tăcerii*

Tg. Jiu - *C. Brâncuși - La Mesa del Silencio*

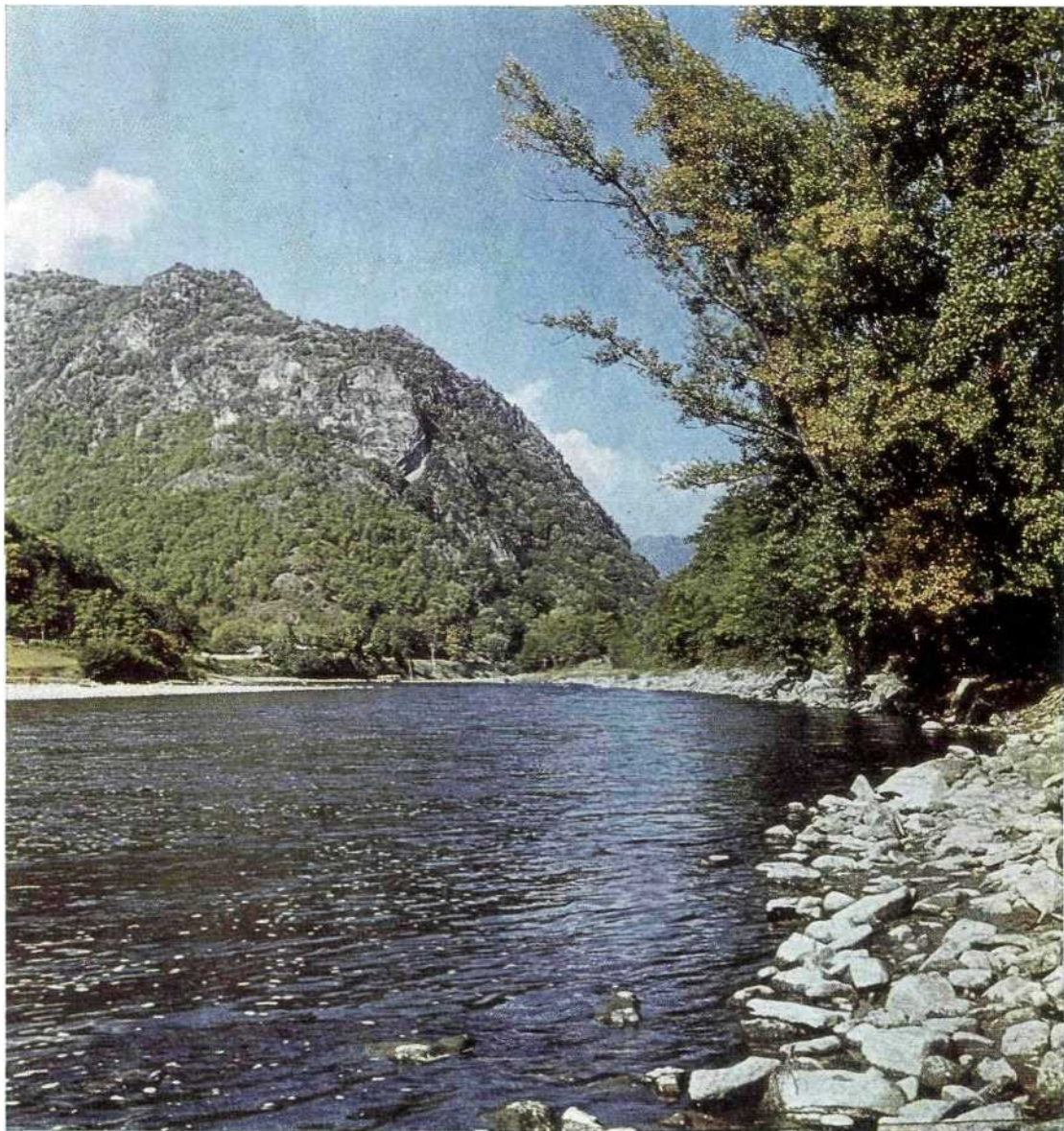

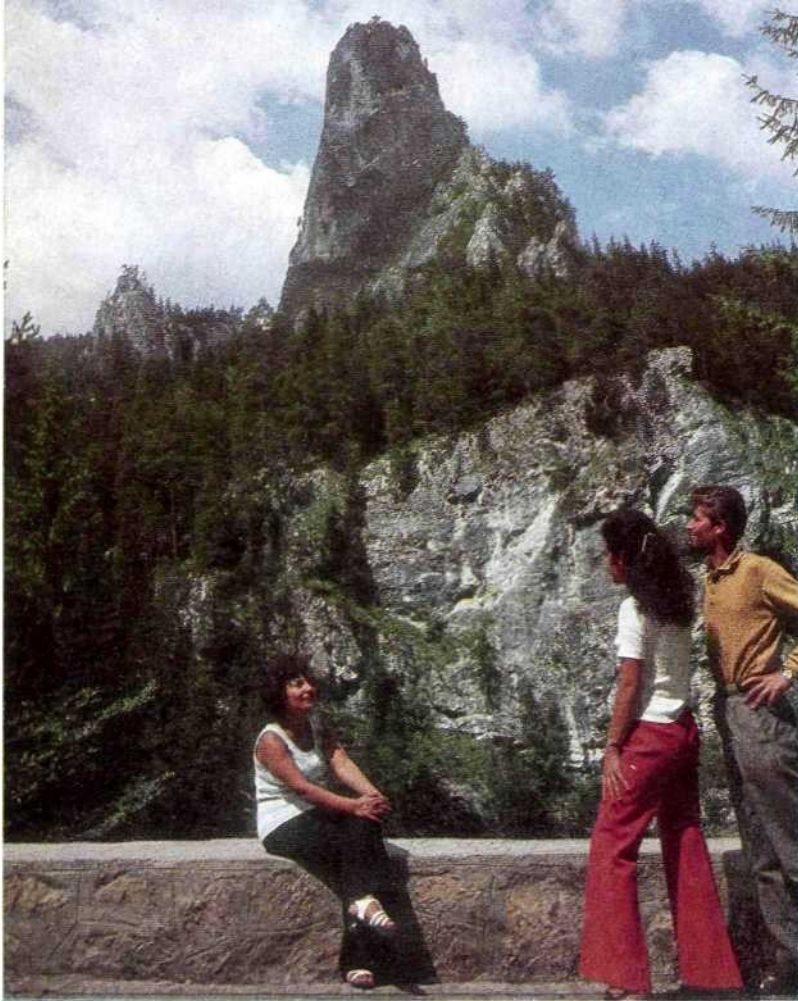
Stațiunea Venus
La estación balnearia Venus

Stațiunea Neptun — Olimp
La estación balnearia
Neptuno — Olimpo

Valea Oltului
El valle del
Olt

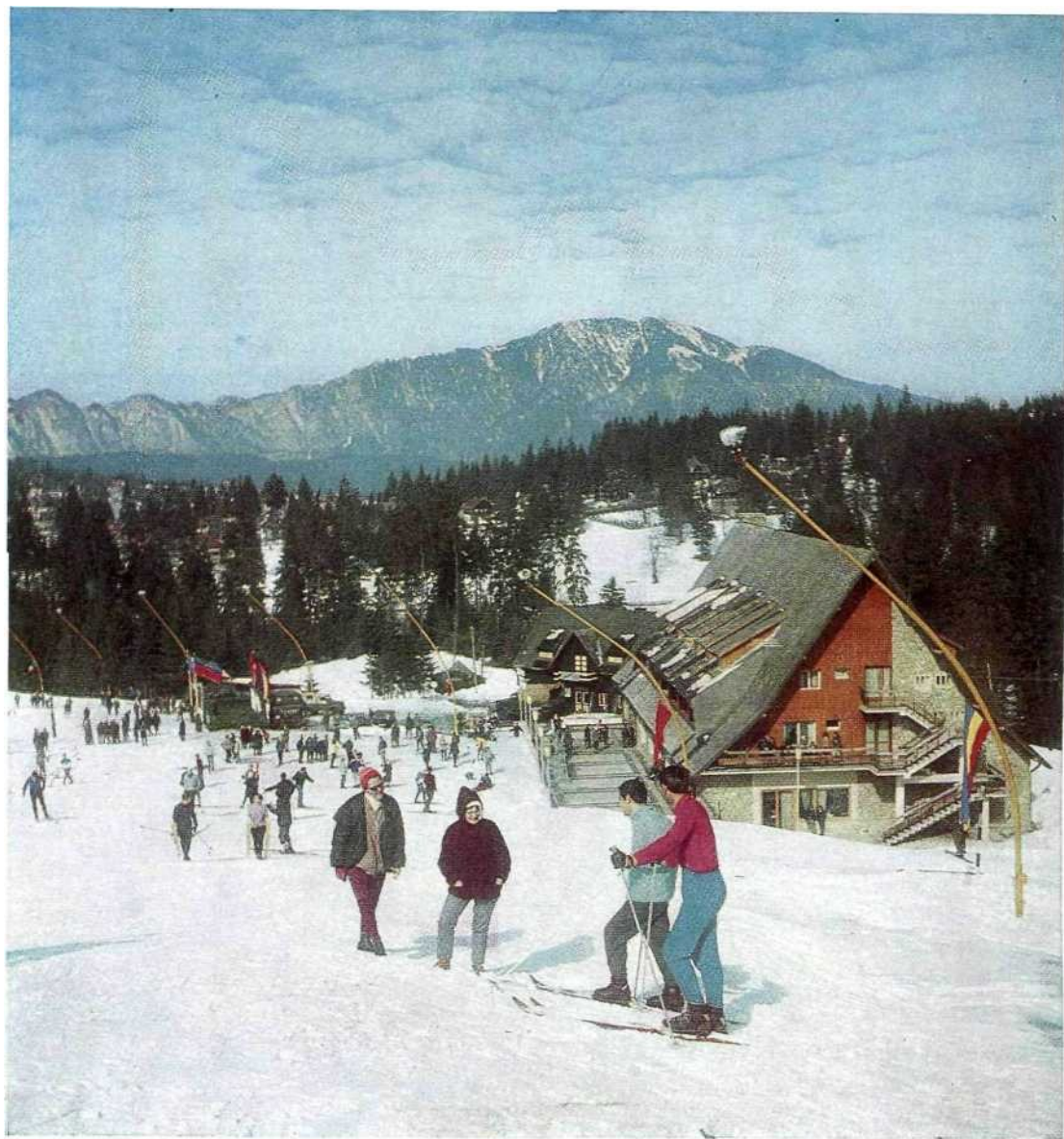
Cheile Bicazului
Los barrancos de
Bicaz

*Stațiunea Predeal
La estación climática de
Predeal*

Vidraru - *Barajul și lacul de acumulare*
Vidraru - *La represa y el lago de*
acumulación

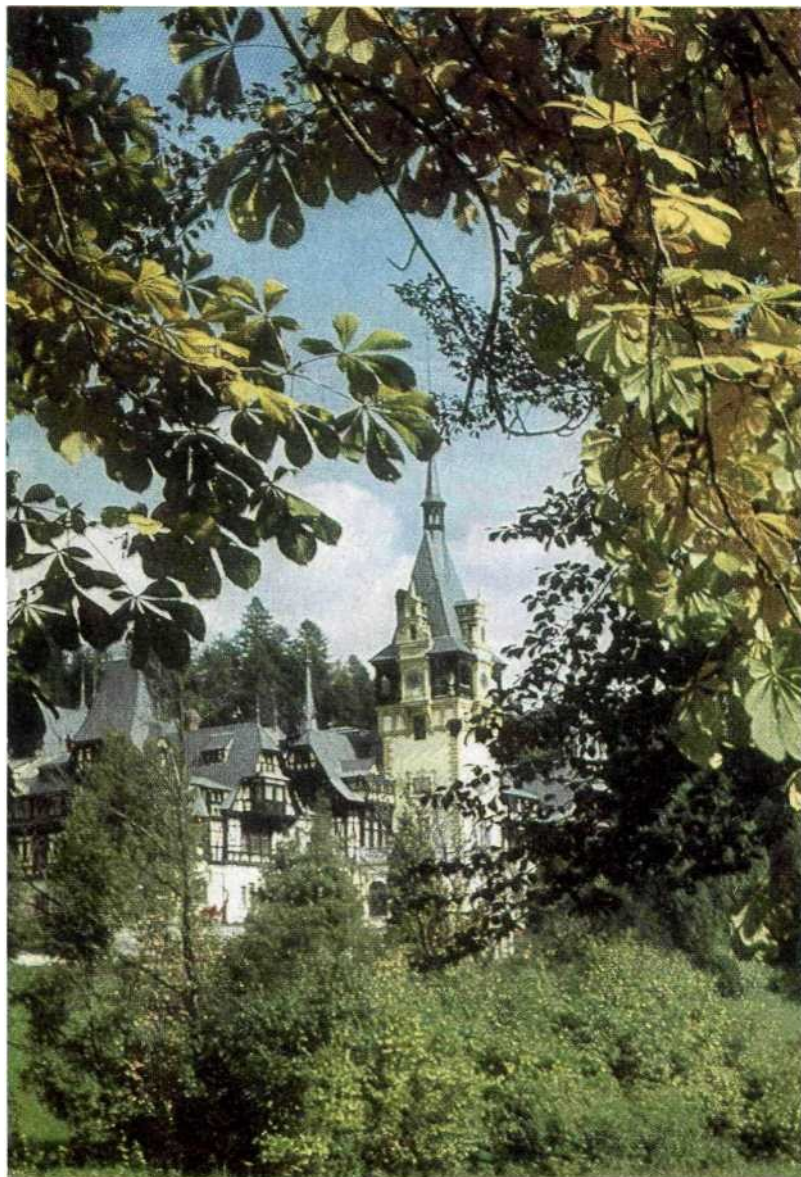
Predeal - *Cabana Clăbucet*
Predeal - *La cabana de*
Clăbucet

*Cula de la
Măldărăști La torre
de Măldărăști*

Castelul Bran
El Castillo de
Bran

Castelul Peles
El Castillo Peleş de
Sinaia

*Dans folcloric
românesc
Baile folklórico
rumano*

Redactor: M. Stratulat
Tehnoredactor: P. Popescu

Apărut: 1974; Tiraj: 1600 exemplare
Bun de tipar: 13 aprilie 1974

Coli editură 3,92
Coli de tipar: 1,5 + 37 planșe

Tiparul executat sub comanda nr. 2605
la întreprinderea Poligrafică „Arta
Grafică”
București

EDITURA PENTRU TURISM